

opinia veche

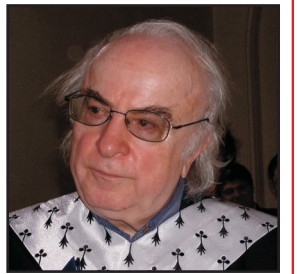
● Anul XL ● 2012 ● 21 - 27 mai 2012 ● Nr. 431 ● IAȘI ● GRATUIT ● 5000 de exemplare

Întotdeauna mi-am dorit să fiu lipsit de măsură și niciodată n-am putut-o face

interviu cu scriitorul
Norman Manea

● pînă la moartea
decisivă există multe
morti interimare

paginile 8 – 9

EDITORIAL

Temperatura de fierbere a căldicelului

Ne plîngem, criticăm, acuzăm, sancționăm și dăm verdicte. Mereu din postura omului inteligent, instruit, moral, căruia musai îi repugnă corupția, standardele scăzute, impostura, farsa. Sintem deștepți care simt enorm cînd văd monstruos. Și mereu turme de elefanți se perindă pe retina simțului nostru moral și social și pitici pe umbrela principiilor universitare. Repugnanta a devenit un reflex al inadapării la tot ce nu e niciodată conform cu ce-ar trebui să fie – sistemul, profesorii, studenții – toți nesorioși, doritori să se strecoare pe lîngă responsabilități, într-o bațjocură a ceea ce ar trebui să fie o practică a vocației de a produce, împărtăși și asimila cunoaștere. Acesta este însă ca un scotch ieftin – un înveliș confortabil în care ne împachetăm în pasivitate și neimplicare. Dar din care ne decupăm fante prin care scoatem cite o portavoce să ne e-liberăm de povara de-a fi noi înșine înghițiți în angrenajul ticăloșilor ubicue.

Nici nu am mai avea de ce să ne luptăm cu morile de vînt ale sistemului de educație, ori să investim vreun capital de încredere la bursa albei-negre politice, cu perindările ei suspecte de nume și legi. Nu mai știm ce să credem despre ceea ce se întîmplă, deși e prea evident. **Ponta** a numit trei miniștri pătați, plagatori sau agramati, total incompatibili cu însăși calitatea de cadru universitar, d-apăi de ministru. Apoi au urmat știrile de indignări publice, răscurăcări de opinii care de care mai pertinente, spagate retorice de tipul „Chiar nu e Ponta în stare să găsească pe careva să reprezinte și interesul partidului și să aibă măcar manșetele cămășii universitare scrobite?”. Probabil însă că au cîntărit mai mult presiunile din partea universităților private și sindicatelor, prin care se urmărește anularea tuturor chinurilor din **Legea Educației** lui **Funeriu** ale cărei criterii lasă mai bine de trei sferturi din lumea academică în afara standardului. Însă asta puțini dintre noi, cu musca instalată pe căciulă recunosc. Oricum avem o serie de motive obiective pentru a ne justifica mediocritatea.

Ne-am asumat epuizarea și dezgustul, împăcarea cu starea de fapt și retragerea în condiția de căldicel. Fiindcă, prea deștepți fiind ca să facem ceva – și prea mici în același timp –, acceptăm tacit, starea de fapt și de la nivelul nostru de student, de asistent universitar, de profesor de școală particulară ne lubrifiem conștiința cu faptul că oricum nu putem schimba ceva în bine, nici pentru noi, nici pentru ceilalți. Însă se anunță și vești bune, salarii mai mari cu 8% din iunie, pentru bugetari, adică inclusiv pentru profesori. Ni-e silă și de măsura asta, că știm că e populistă și nesustenabilă și, public, ne declarăm și declamăm scepticismul amestecat cu scriba care ni s-a întipărit în reflexul discursiv. Însă ne bucurăm de cele câteva sute de mii în plus la salariu, cît putem, pe șest, așa. Nici corupția nu ne deranjează așa tare, dacă ne-a prins careva că nu ne-am ținut orele, dar se poate aranja sau trece cu vederea. Și chiar dacă nu am făcut nimic memorabil, nu avem lucrări cu o bătaie măcar înspre ISI, ci doar o serie de articole pseudo-științifice (dar originale!), măcar să ne bucurăm de durerea caprei vecinului, care e mai abject și mai realizat ca noi (în consecință, mai imoral). Așa, farsa academică se îndulcește de zaharina închipuirii. Se cheamă că am furat la calorie.

Laura PĂULEȚ

Votul uninominal cu un singur tur, o inițiativă primejdioasă

● pe 8 mai, Senatul a aprobat schimbarea legii electorale în România și a trimis mai departe documentul spre Camera Deputaților ● există dubii în ceea ce privește felul în care acest tip de scrutin îi va reprezenta echitabil pe toți cei care votează ● promovarea lui este văzută ca fiind un regres în politica românească

pagina 5

„Interesul pe termen scurt este cîștigarea alegerilor și acesta este sistemul care le-o poate asigura”, a declarat analistul politic Cristian Pîrvulescu

DEZBATARE

„Politicienii fură!” Dar restul?

Plagiatul, sport național

Începînd cu fostul ministru propus pentru Educație, Corina Dumitrescu, presa a devenit foarte harnică în a săpa și a găsi cazuri de plagiat și alte nereguli „la dosar” la politicienii din noul Guvern. Lăsînd la o parte „atenția specială” pe care o primesc aceștia, ar trebui să ne punem un semn de întrebare și mai important: cite diplome de doctorat „ produse” de universitățile românești sînt într-adevăr veritabile?

pagina 13

Actualitate

Festivalul educației descoase învățămîntul la Iași

● în perioada 1 – 3 iunie va avea loc un eveniment dedicat universităților publice, comunității ieșene de elevi, părinți și cadre didactice

pagina 3

Tabletă

Nu mă prinde meseria

● profesorul nu trebuie să fie un meseriaș cu program fix de lucru
● mi-ar plăcea ca, în perioada care urmează, oamenii de presă din România să ridice palisade în jurul profesiei

pagina 6

Reportaj

În turn, timpul se joacă pe degete

● domnul Ioan Cristea doftoricește de mai bine de 20 de ani ceasul Palatului Culturii
● cînd bate ora fixă, din camera orologiului se aude „Hora Unirii”

pagina 11

Cultural

Pentru cine cade jartiera

● joi, 17 mai, Horațiu Mălăele a pus în scenă, la Iași, moravurile bolnăvicioase și superficiale ale burgheziei secolului al XIX-lea

pagina 12

opinia veche

este editată de studenți ai Departamentului de Jurnalism și Științe ale Comunicării și se adresează exclusiv mediului academic.

În coloană,
adunarea

Sărbătoarea Erasmus la Medicină

Cu ocazia împlinirii a 13 ani de când face parte din programul **Erasmus, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa”** din Iași (UMF) a organizat miercuri, 16 mai, în **Sala Senat**, o conferință în care s-au prezentat experiențele aplicării la un astfel de program. La eveniment au participat cadre didactice de la UMF, studenții care au plecat sau care au venit în **România** cu mobilități **Erasmus**, dar și tineri de la alte universități ieșene care au făcut parte din acest program.

În deschiderea evenimentului, șef de lucrări univ. dr. **Florina Filip-Ciubotaru** i-a întâmpinat pe studenții din sală făcând o prezentare a programului. „Îmi pare bine să vă găsească într-un număr atât de mare. O să facem o scurtă trecere în revistă despre ce înseamnă Erasmus și ce a însemnat pentru noi”, a declarat aceasta. Pe monitoarele din centrul sălii au fost mai apoi prezentate grafice cu evoluția studenților care au participat la programul **Erasmus** și un tabel cu numărul de tineri și profesori care au plecat cu ajutorul burselor la universitățile din țările străine. „Ne-am menținut la un nivel bun iar marea majoritate dintre studenți au reușit să ne facă o mare plăcere, trecind toate testele”, a mai adăugat **Florina Filip-Ciubotaru**.

Studenții străini veniți din țări și orașe precum **Finlanda, Torino, Brest**, au prezentat diferențele dintre centrele universitare din țările lor și cele din **România**.

Întâlnirea s-a încheiat cu o scurtă prezentare a broșurii „A fi student Erasmus 1999-2012”, ce conține fotografii și istorisiri ale unor studenți care au participat la programul **Erasmus** în perioada 2007-2012.

Paul ANDRICI

Se schimbă cursuri vechi pe bilete

Opera Națională din Iași a lansat, începând cu 11 mai, campania eco **Opera Verde**, încurajând ieșenii să recicleze hîrtia de care nu mai au nevoie. Aceștia sînt invitați să o aducă la sediul instituției (Str. **Agatha Bârsescu** nr. 18, intrarea din spate a **Teatrului Național Iași**), iar cei care vin cu minimum cinci kilograme vor primi un bilet la concertul organizat de **Ziua Mondială a Mediului** (5 iunie) din grădina publică de la **Palas**. Cei care vor dona o cantitate mai mare vor avea șansa de a câștiga premii oferite de către partenerii campaniei.

„Ideea este că facem un apel și la studenți, deoarece aceștia au multe cursuri de pus pe foc, iar noi credem că-i mai bine ca aceștia să le aducă la noi decît să le arunce”, a declarat **Bianca Gabriela Grigoriu**, responsabil PR, la **Opera Națională Română Iași**.

Acțiunea pro-ecologizare a început încă din luna martie, cînd, cu ocazia **Orei Pămîntului**, **Opera** a organizat un concert al corului de copii „Juniorii Operei”

Principalul obiectiv al proiectului este de a conștientiza și promova ideile și practicile ecologiste, atrăgînd atenția asupra necesității reciclării și protejării resurselor.

Iulian BÎRZOI

Onorat pentru a treia oară

Norman Manea, Doctor Honoris Causa la „Universitatea Cuza”

● scriitorul a susținut un discurs prin care a mulțumit pentru distincție „pentru acest minunat dar moldovenesc care unește cele trei principate române”

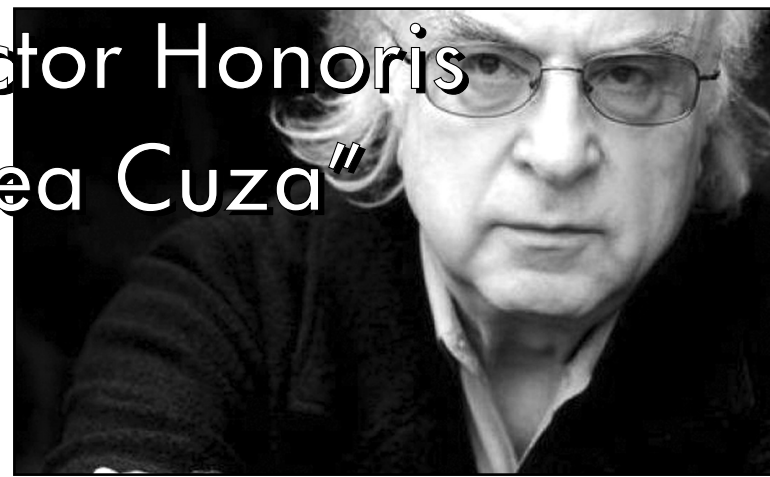
Joiă trecută, pe 17 mai, **Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” (UAIC)** din Iași a acordat distincția de **Doctor Honoris Causa** scriitorului **Norman Manea**, profesor la **Bard College**, în **New York, SUA**. Ceremonia s-a desfășurat în **Aula Magna „Mihai Eminescu”** a universității, începînd cu ora 12.00, și a prilejuit, de asemenea, lansarea cîtorva dintre cărțile sale, publicate anul acesta la **Editura Polirom**.

Prof. univ. dr. **Vasile Ișan**, rectorul **UAIC**, a deschis evenimentul printr-un discurs în care a apreciat activitatea profesorului român în domeniul eseisticii. Acesta a motivat, totodată, decizia catedrei **Facultății de Litere** a **UAIC** de a-l omagia pe **Norman Manea** prin această distincție academică, declarînd despre acesta că „a expus, probabil mai bine decît oricine altul din literatura română, acea condiție pe care Monica Lovinescu o numea est-etica. Cred că este cel mai cunoscut scriitor român, precum și cel mai cunoscut ambasador

dor al culturii române moderne, creînd și exprimînd tot ce are mai bun literatura noastră”.

O lecție de umanitate

În continuare, prof. univ. dr. **Lăcrămioara Petrescu**, director al școlii postdoctorale de filologie în cadrul **Facultății de Litere**, a dat citire *Laudatio*-ului. Alături de aceasta, din comisia de elaborare a documentului, condusă de prof. univ. dr. **Andrei Hoisie**, director al **Editurii Universității**, au mai făcut parte și prof. univ. dr. **Codrin Liviu Cuțitaru**, decan al **Facultății de Litere**, prof. univ. dr. **Ion Bogdan Lefter**, de la **Universitatea din București**, prof. univ. dr. **Corin Braga**, din cadrul **Universității „Babeș – Bolyai”** din **Cluj** și lect. univ. dr. **Bogdan Cretu**, de la **Facultatea de Litere** a **UAIC**. În titlul *Laudatio* s-a accentuat importanța scrierilor lui **Norman Manea** despre existența în **România** totalita-

„Cunoaște probabil mai bine decît oricine altul acea condiție pe care Monica Lovinescu o numea est-etica”

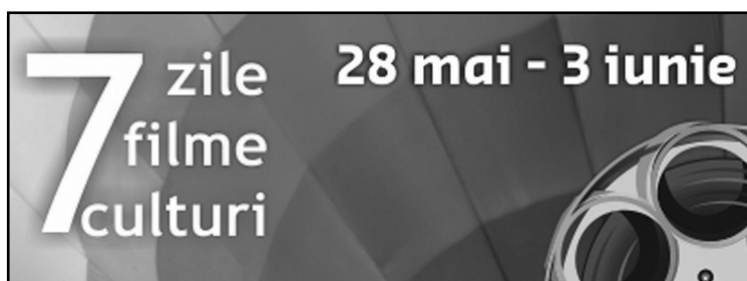
ră dar și cea din exil, „marcate de toate încercările istorice ale secolului al XX-lea”. De asemenea, s-a amintit de imposibilitatea separării biografiei romancierului de activitatea sa literară. „Felul în care Norman Manea face să se resoarbă, în retorta scrisului său, suferința și injustiția, absurdul, persecuțiile, marile demisii morale ale unei epoci care a îngăduit holocaustul nu este doar o formă de transfigurare estetică ci și o lecție de umanitate.”

A urmat apoi lectura unui *Adaggio la Laudatio* semnat de prof. univ. dr. **Ion Bogdan Lefter**, cu titlul „Despre sensul simbolic al unui triplu doctorat de onoare” și citirea, de către rectorul **UAIC**, prof. univ. dr. **Vasile Ișan**, a diplomei de **Doctor Honoris Causa** în limba latină. Scriitorul **Norman Ma-**

mai mult de noi și care vor putea interacționa cu public românesc. Programul este o alternativă pentru petrecerea pentru împătimitii de cultură cinematografică”, a declarat **Laura Tencaliuc**, responsabilul departamentului Media al festivalului.

Luni, 28 mai, vor fi difuzate pelicule din **Norvegia**, marți din **Marea Britanie**, miercuri din **Germania**, joi din **Italia**, vineri din **Franța**, sîmbătă din **Spania** și duminică din **România**.

Livia RUSU

Filmul se colorează în Copou

● filmele pot fi vizionate în aer liber, în Parcul Copou

În perioada 28 mai – 3 iunie, **Iașul** va găzdui cea de-a patra ediție a **Festivalului de Muzică și Film** în aer liber **Multicolor**, organizat de **Inițiativa Erasmus Iași**. În cadrul acestuia vor avea loc vizionări de filme și audii muzicale din șapte culturi europene: română, engleză, norvegiană, germană, italiană franceză și spaniolă.

Peliculele vor fi vizionate de la ora 21.00, în **Parcul Copou**, pe esplanada **Căsei de Cultură „Mihail Ursachi”**, eveniment la care vor avea acces atît studenții români cît și cei străini. Concomitent, pe stradă **Lăpușneanu** cît și în **Parcul Copou**

vor fi difuzate melodii caracteristice muzicii celor șapte culturi care vor fi promovate la eveniment. „Este un festival important pentru interculturalitate pentru că, în afară de filmele care vor fi prezentate, în serile respective vor veni persoane care vor discuta despre culturile țărilor în cauză. Pentru că **Iașul** găzduiește un număr mare de studenți veniți cu burse **Erasmus** care se vor putea apropia, în felul acesta,

A treia serie de pelicule românești la Iași

● pe parcursul festivalului, actorii și regizorii au rămas după proiecții în sală pentru a răspunde la întrebări

Săptămîna trecută, la **Ateneul din Târlărași**, a avut loc a treia ediție a **Serilor Filmului Românesc (SFR)**. Ca la edițiile precedente, evenimentul a fost organizat de către **Asociația Studenților Jurnaliști (ASJ)**, festivalul aducînd și în această ediție filme autohtone, precum și regizori sau actori care au ajutat la producția lor. Pe durata a patru zile, pe ecrane au rulat producții ca: **Web-sitostory**, **Ursul**, **Orient Express**, **Ultimul corupt din România**, **Nuntă în Basarabia** sau **Hîrtia va fi albastră**.

„Anul acesta, în cea de-a treia ediție, ne-am propus să aducem la Iași nume sonore pe care mulți nu i-ar putea aduce vreodată la un eveniment”, a declarat **Corneliu Starluciu**, membru **ASJ**. Pe decursul fes-

tivalului, regizorii și actorii au rămas după încheierea filmelor la discuții cu publicul. „Acest eveniment este important atît pentru noi ca organizatori, deoarece ne oferă ocazia de a cunoaște în persoană actori notorii ai filmelor românești, cît și pentru publicul care are o apetență pentru filmele românești. Nu oricum și oricînd poți avea privilegiul de a-l ancora la discuții pe maestrul **Sergiu Nicolaescu**”, a completat **Corneliu Starluciu**.

Printre invitați s-au numărat și regizorii, **Dan Chișu** și **Virgil Mărgineanu** cît și actorii **Sergiu Voloc**, **Vladimir Găitan**, **Oreste Teodorescu**, **Magda Catone** sau **Paul Ipate**.

Iulian BÎRZOI

Anca TOMA

Teatru pentru orice buzunar

● în cadrul aceluiași eveniment se vor organiza trei lansări de carte

Asociația **EuroArt** din **Iași** organizează, începînd de luni, 21 mai, pînă duminică, 27 mai, cea de-a șasea ediție de teatru profesionist „EuroArt Iași”. În cadrul evenimentului se va organiza cîte o reprezentanție pe zi la **Casa de Cultură a Studenților** sau la **Ateneul din Târlărași**, prețul unui bilet fiind de 15 lei. Singura excepție va fi piesa de luni, care se va juca la **Cafeneaua Piața Unirii**, intrarea fiind liberă.

Scopul festivalului „este promovarea culturii și a **Iașului** cultural, prin oferirea de spectacole de teatru profesionist, de bună calitate, la prețuri accesibile pasionaților de teatru. Anul acesta programul conține și repertoriu internațional prin prezenta **Teatrului «Mihail Eminescu» Chișinău** și a **Teatrului «Karov» Tel Aviv**. În plus, fiind anul **Caragiale**, festivalul a fost «condimentat» cu două spectacole de **Ion Luca Caragiale** și conferințe dedicate acestuia, care sperăm să încînte public”, a declarat **Adi Afteni**, directorul festivalului. Pe lîngă teatrele menționate, își vor mai face apariția și **Teatrul '74 Tîrgu Mureș**, **Teatrul „Mihail Eminescu” Botoșani**, **Teatrul „Maria Filotti” Brăila**, **Teatrul „Andrei Mureșanu” Sf. Gheorge** și **Compania de Teatru „D'aya” București**.

În cadrul aceluiași eveniment se vor mai organiza trei lansări de carte la **Librăria Avant-Garde (Strada Lăpușneanu, nr. 16)** precum și trei conferințe de teatru în care luni vor fi prezenți **Nicolae Urs** de la **Teatrul Odeon din București**, marți **Kozsik Jozsef** de la **Universitatea de Artă Teatrală Tîrgu-Mureș** și, în final, duminică, criticul de teatru ieșean, **Ștefan Oprea**.

Iulian BÎRZOI

Primim surîsuri, oferim îmbrățișări!

Voluntarii de ocazie și-au găsit chemarea

Săptămîna Națională a Voluntariatului a fost prilej pentru noi să facem o mîină de bine. Ne-am alăturat organizațiilor de binefacere și preț de cîteva zile am făcut să rîdă mai multe suflete triste. Am plecat cu speranța că binevoitorii care ne-au îndrumat nu au greșit cînd ne-au spus: „am face o echipă bună!”.

Prăjituri la schimb pe-un zîmbet

● „am putea să vă învățăm pe voi ceva, să împlețiți, să cîntați. Știm multe melodii frumoase”

E dimineată, iar în grădina din fața **Căminului de Pensionari „Sf. Parascheva”**, cîteva bătrîni caută căldură în razele de soare care se întretaie cu crengile verzi ale pomilor. Ar fi o liniște cîmpenească de

n-ar hurui mașinăriile care repară asfaltul dimprejur, însă pe ei nu pare să îi deranjeze.

Sîntem trei deocamdată și intrăm în curte cu cîteva sacoșe aduse de **Tiberiu** și **Georgiana**. Aproa-

pe de intrarea în clădire, **Roxana**, o tînră juristă cu zîmbet larg și binevoitor ne întinde mîna. „Pentru acțiunea de voluntariat, nu?” și ne îndreptăm spre ușa acoperită, pe interior, cu o perdea lungă, albă. O doamnă în capot și papuci de casă ne îndrumă să ocolim masa din dreptul ușii și, după ce ne cade perdea de pe ochi, ne găsim într-o sală de mese cu scaune vișinii. Bătrînii ne zîmbesc copilăros, iar doamna director le explică cu voce tare că „au venit să vă mai scuture gîndurile negre și să vă aducă ceva dulce” în timp ce noi scoatem din sacoșe prăjituri și sticle colorate de suc.

Cu degetele pline de ciocolată, împart sprintenește farfuriile și cîte un pahar pentru fiecare gazdă, înduioșindu-mă de glasurile de bunici ale celor care se rușinează cînd îi întreb ce fel de suc poftesc. Și-mi îndreaptă mîna, într-un final, spre una din sticle, colorată ca o amintire cu gust bogat din tinerețea lor. „Tot din asta să pui și aici, știu eu că din asta o să vrea doamna”, îmi spune ștrengărește una dintre cele așezate deja la masă.

Dulciuri pe dulăpior

Ne prezentăm separat și îi întrebăm ce le-ar plăcea să facem împreună în săptămînile ce vin, iar ei ne privesc-o bucurie care răzbate din inimă. „Am putea să vă învățăm pe voi ceva, să împlețiți, să cîntați. Știm multe melodii frumoase”, ne povestește doamna **Mihai**, gătită, precum cei-lați din sală, în haine alese, cu un șirag de perle vechi, dar încă frumoase, deasupra cămășii. Și cîteva doamne își apropie scaunele și se reunesc micul cor, cîntînd o melodie duioasă, despre primăvară

● pe fiecare dulăpior, în cîte-un castron rămîne o prăjitură și un pahar de suc alături ● jumătate de oră este de ajuns pentru un tînră fără prea multă experiență

Camuflaj între militarii salvatori

● îmi acordă o șansă și îmi arată un vraf de îmbrăcăminte și încălțăminte acoperit de un celofan

Ideea de voluntariat a fost de la început pentru mine asemenea unui *blind-date* și abia după ce cobor din tramvai îmi dau seama că nu știu cu cine trebuie să mă întîlnesc și că sînt singură într-un cartier din **Iasi** total străin mie. Instrucțiunile ar fi trebuit să fie cel puțin clare, iar adresa, una ușor de găsit în cartierul **Tătărași**. Spre surprinderea mea, numărul străzii nu corespunde cu nici o clădire, timpul nu îmi permite să mă rătăcesc nicidecum, iar după un telefon și cîteva explicații primite în grabă, îmi mai rămîne doar să aștept. Privind în toate părțile și dînd nerăbdător din picior mai urmează doar să apară din orice direcție reprezentantul **Armatei Salvării**, îmbrăcat în uniformă și cu epoletii roșii.

De departe îl identific după mersul său apăsător și executat cu o viteză sporită, care îmi aduce aminte de marșurile soldaților pe care le vedeam la televizor. Văzîndu-mă că nu am decît o geantă mai mult goală în umăr, domnul **Roman** mă măsoră din priviri și mă întreabă cu un zîmbet forțat dacă am cu ce să contribui pentru **Centrul de colectare** sau dacă am venit doar cu scopul de a ajuta. „Ee, mai aveți timp altă dată domnișoară, noi am trimis deja voluntarii acasă pentru ziua de azi”, mi-o scurtează cu un gest al mîinii făcut pe jumătate. „Noi nu am mai avut voluntari așa, cîte unul. Zilele astea au venit copii deăștia mulți și gălăgioși și ne-au ajutat”, îmi spune privindu-mă pe sub ochelari domnul trecut de 50 ani, cu șapcă pe care scrie mare „Armata Salvării.”

Cu timpul printre degete

După ce îi pun pe masă puținele alimente pe care le-am cumpărat cu o zi înainte, acesta hotărăște să îmi mai acorde o șansă și îmi arată un vraf de îmbrăcăminte și încălțăminte acoperit de un celo-

fan. Cu degetul arătător îmi arată aria de care trebuie să mă ocup și pune repede mîinile la spate, ca un gest firesc. „Ele sînt strînse aici grămadă, trebuie împărțite pe familii, după vîrstă, după nevoile fiecăreia. De exemplu, zilele astea trebuie să mergem la un copil de

Hainele colectate vor ajunge la copiii nevoiași

cîteva anișori”, spune militarul analizînd cîteva variante.

Cu o pungă în mîna dreaptă și cu un ochi pe ceas încerc să sortez hainele sub privirile curioase ale celui care pare să îmi coordoneze mișcările. Nici nu apuc să îmi ridic ochii din grămadă de haine colorate că acesta îmi dă semnalul de plecare printr-un bătut scurt din palme, sub pretextul că jumătate de oră este de ajuns pentru un voluntar tînră și fără prea multă experiență. Deschide instinctiv ușa și îmi aruncă ultimele cuvinte zîmbind amar. „Plecăm și noi mai devreme, că doar nu facem voluntariat cu program fix.”

Mădălina OLARIU

și mîndre plecate departe.

În camerele de sus, bătrînii care n-au putut coborî nu ne așteaptă, însă cînd intrăm și-i salutăm cu drag, ne mulțumesc și, fără a ne cunoaște, nu ne lasă să plecăm fără un „să fiți sănătoși, copii, să mai veniți”. Pe fiecare dulăpior, în cîte-un castron înflorat, rămîne o prăjitură și un pahărel de suc alături. „Pentru mai tîrziu”.

Doamna **Mihai** a rămas de vorbă

cu **Georgiana**, în sala de mese. Cînd mă întorc din saloane, cu farfuriile și sticlele goale, femeia mă strînge cald de mîină și-mi zîmbește. Cu greu părăsim căminul. Și cu greu are să ne iasă din minte și din suflet cîntecul lor de așteptare. „Vino primăvară, vino mai curînd, să văd înflorit liliacul iară...”.

Anca TOMA

**AI O OCAZIE UNICĂ ÎN VIAȚĂ:
TU ȘI IAȘIUL
DOBORĂȚI UN NOU RECORD!**

ÎMPREUNĂ VOM LANSA
CELE MAI MULTE
LAMPIONANE DIN LUME.
VINO ȘI TU!

NE VEDEM SĂMBĂTĂ, 2 Iunie 2012, DE LA ORA 21.00,
ÎN FAȚA PALATULUI CULTURII DIN IAȘI.
DUPĂ LANSAIRE PARTICIPĂ "LIVE" LA
CONCERTUL EXTRAORDINAR ȘTEFAN BĂNICĂ JR.

PARTENERI MEDIA

PALAS

vodafone

MIJ. JURNAL: Primăria Municipiului Iași, Institutul Prefectural Iași, Consiliul Județean Iași, Inspectoratul de Jandarmi Județean Iași, Inspectoratul pentru Situații de Urgență al Județului Iași, Agenția pentru Protecția Mediului Iași, Asociația Intelectuală Iași.

Aleșii noștri, țara lor

Votul uninominal cu un singur tur, o inițiativă primejdioasă

● promovarea acestei noi legi electorale este văzută ca fiind un regres în politica românească ● documentul riscă să fie oprit la Curtea Constituțională ● „interesul pe termen scurt este câștigarea alegerilor și acesta este sistemul care le-o poate asigura”

Pe 8 mai, Senatul a aprobat schimbarea legii electorale în România și a trimis mai departe documentul spre a fi analizat de către Camera Deputaților. **Votul pe bază de liste urmează să fie înlocuit de cel uninominal, majoritar, într-un singur tur.** Există, în schimb, dubii în ceea ce privește felul în care acesta îi va reprezenta echitabil pe toți cei care-și depun votul în urne. Indiferent că este vorba despre alegeri locale sau parlamentare, realitatea este simplă: dacă la un colegiu va ieși câștigător candidatul care va obține cele mai multe voturi, să spunem 20%, ce se va întâmpla cu ceilalți 80% de alegători, care au avut altă opțiune? Dacă va trece peste acuzele de neconstituționalitate, noua lege electorală va stabili un nou precedent. Va dovedi că marea majoritate este, în sine, mică.

Votul uninominal, majoritar, într-un singur tur presupune anularea celui de-al doilea tur de scrutin din sistemul anterior. Practic, dacă la un scrutin vor participa zece candidați, cel care obține cel mai mare număr de voturi câștigă automat și alegerile, chiar dacă în realitate procentul acestuia este mult sub majoritatea de 50+1 necesară pînă în prezent.

Astfel, promovarea în grabă a acestei noi legi electorale de către **USL**, la nici două săptămîni după ce au preluat puterea și au obținut astfel majoritate în **Parlament**, este privită ca fiind dăunătoare politicii românești. Mai ales atunci cînd ținem cont de faptul că ea

a fost aplicată pentru prima oară în 2008, atunci cînd președinții **Consiliilor Județene** s-au ales pe acest sistem. La fel ca atunci, și astăzi este adus în discuție principiul reprezentativității votanților. „Această lege ar fi un pas înainte dacă locomotiva cu aburi ar reprezenta o îmbunătățire a TGV-ului, însă cum, cu siguranță, trenul de mare viteză francez este mai bun, sînt semne că ne întorcem în Evul Mediu politic, pentru că în cel administrativ sîntem de la alegerile din 2008. După ce am ales președinții **Consiliilor Județene**, acum vom alege parlamentarii și primarii. Este o reformă negativă din toate punctele de vedere:

al drepturilor omului, reprezentativității, consecințelor asupra democrației dar și asupra pluralismului politic. Putem prevedea o reducere a vieții și concurenței politice. Este o inițiativă cît se poate de primejdioasă”, a declarat analistul politic conf. univ. dr. **Cristian Pîrvulescu**, președintele **Asociației Pro Democrația (APD)**, profesor la **Facultatea de Științe Politice de la Școala Națională de Studii Politice și Administrative**, din București.

O majoritate zdrobitoare

Deși a trecut de **Senat**, cu 77 de voturi pentru, 9 împotriva și 17 abțineri, legea electorală mai are de depășit două obstacole pînă la publicarea în **Monitorul Oficial**, dezbaterile din **Camera Deputaților** și analiza **Curții Constituționale**. În cazul celei de-a doua instanțe, există precedente de neconstituționalitate care au rezultat chiar din contestațiile **Uniunii Sociale Liberale**. La începutul anului 2012, **PDL** a inițiat un proiect de lege prin care se dorea comasarea alegerilor locale cu cele parlamentare, pe scurt, ca acestea să se desfășoare în aceeași perioadă, premiul de atunci, **Emil Boc**, declarînd că acest lucru s-ar realiza pentru a economisi banii necesari organizării a două scrutine individuale.

Atunci, **Biroul de Presă al PSD** a emis un comunicat în care cerea **Curții Constituționale** să respingă documentul, fiindcă acesta „modificarea legislației electorale are loc cu cinci luni și jumătate înaintea alegerilor locale și cu 11 luni înaintea

USL va căpăta o putere pe care puține partide au avut-o în România

celor parlamentare. Acest lucru contravine în mod flagrant dispozițiilor Comisiei de la Veneția potrivit cărora legislația europeană nu poate fi modificată decît cu minimum 12 luni înainte de alegeri”. Or, acum, cu trei săptămîni înainte de alegerile locale, **USL** încearcă să promoveze o lege care încalcă aceleași dispoziții reclamate de către ei în cazul comasării încercate de **PDL**. „Nu știu dacă va trece de Curtea Constituțională. În principiu n-ar trebui să treacă și de asta pentru că această lege conține elemente care intră în conflict cu prevederi constituționale. Interesul pe termen scurt este câștigarea alegerilor și acesta este sistemul care le poate asigura asta. De fapt, oricum le-ar fi câștigat. Dar este vorba de câștigarea clară, cu o majoritate zdrobitoare”, a precizat **Cristian Pîrvulescu**.

Există și alte aspecte ale legii care ar putea determina **Curtea Constituțională** să o respingă pe motiv de neconstituționalitate. Organizațiile nonguvernamentale care au protestat împotriva adoptării documentului susțin că acesta încalcă **Articolul 61** din legea fundamentală a țării, care prevede că „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”, cît și **Articolul 62**, care stipulează la alineatul 1, cum „Camera Deputaților și Senatul sînt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale”. Pe scurt, aceștia precizează că, în condițiile în care în funcția de senator ajung doar cei care sînt votați de către 20-30% dintre alegători, faptul că ceilalți 70% nu au posibilitate de a-și exprima opțiunea ar constitui o încălcare a prevederilor **Constituției**. „Pentru că în această propagandă în favoarea așa-numitului vot uninominal, nimeni nu spune cetățenilor că majoritatea dintre ei nu va fi reprezentată. Mai mult decît atît, alegătorii noștri, obișnuți să voteze proporțional, nu vor realiza ce înseamnă votul util, așa că își vor rispi votul pe foarte mulți candidați și în felul acesta nu vor fi reprezentați deloc. Aparent, politicienii noștri manifestă în momentul de față o obsesie pentru modelul englez pe care nici englezii nu o au”, a completat **Cristian Pîrvulescu**.

O opoziție inexistentă

În aplicarea acestui proiect de lege, noua putere a susținut aceleași argumente aduse și de către **PDL** atunci cînd a vrut să impună comasarea alegerilor. Se vorbește despre economia realizată prin neorganizarea unui al doilea tur de scrutin, despre tranșarea mai rapidă a disputelor electorale. Lect. univ. dr. **Lucian Dîrdală**, analist politic și pre-

ședinte al **Senatului la Universitatea „Mihail Kogălniceanu” din Iași**, susține însă că, înaintea unor astfel de efecte, optarea pentru un sistem de vot uninominal cu un singur tur de scrutin va fi un regres pentru viața politică din **România**. „Există anumite virtuți pe care acest sistem le are, cum ar fi ușurința de a configura majorități parlamentare, însă costurile lui – nereprezentarea unui segment foarte important de electorat – sînt foarte mari. Mai mult decît atît, sistemul tinde de regulă să ducă la sub-reprezentarea femeilor, a politicienilor tineri, a celor cu vocație tehnocratică sau poate mai puțin carismatici. În multe situații, poate să lege parlamentul sau candidatul de finanțatori. Dacă aplicăm principiul «să încercăm toate variantele și după aceea să ne oprim asupra uneia preferabile», poate e bine că se va introduce acest sistem. Atunci vor dispărea iluziile pe care ni le facem în legătură cu reforma clasei politice prin sistemul de vot”, a declarat lect. univ. dr. **Lucian Dîrdală**.

Dincolo de reprezentativitate, o altă problemă pe care o va institui sistemul de votare e reprezentată de eficacitatea unei eventuale opoziții. Dacă legea electorală va trece în forma actuală, pe fondul situației politice existente în **România**, la alegerile din toamnă **USL** are posibilitatea de a obține o majoritate de peste 80% în **Parlament**, susține **Cristian Pîrvulescu**. Or, în acest context, chiar dacă opoziția va fi una puternică și bine structurată, aceasta nu va avea voturile disponibile pentru a se opune eventualelor abuzuri ale puterii. „Verdictul poporului este sacru în democrație. În condițiile votului uninominal, **USL** ar putea să obțină o majoritate absolută. Nu se poate spune însă că o majoritate foarte solidă este neapărat periculoasă pentru democrație. La 20 mai 1990, **FSN** a câștigat cu o majoritate de 66%, dar ea s-a erodat în timp. Cea mai mare problemă a democrației românești nu a fost în acea majoritate, ci în modul în care a fost obținută și în comportamentul **FSN**-ului înainte și după alegeri”, a conchis lect. univ. dr. **Lucian Dîrdală**.

În situația politică actuală din **România**, decizia **USL** de a grăbi această lege arată riscurile pe care le-ar ridica obținerea unei majorități în toamnă. Atunci cînd orice proiect de lege va putea trece nestingherit de **Parlament**, în fața publicării sînd doar decizia **Curții Constituționale** și semnătura unui președinte din ce în ce mai izolat politic. Din toamnă, democrația în **România** o poate lua de la zero.

Cătălin HOPULELE

Opinia veche – Nr. 431 – 21 - 27 mai 2012

MAREA DESCHIDERE

4ZILE de concerte premii și spectacole fabuloase

JOI 31 MAI
OPENING DAY
Deschiderea Palas Mall și
15.000 de premii la cumpărături

VINERI 1 Iunie
YOUTH DAY
Roger Sanchez
Câștigător Premiu Grammy

SÂMBĂTĂ 2 Iunie
RECORD DAY
Doboară recordul alături de Palas

DUMINICĂ 3 Iunie
FAMILY DAY
Inaugurarea Caruselului Venetian

Programul complet al inaugurării pe www.palasiasi.ro

Cînd se schimbă înclinația

Î iubim și îl urîm cu ardore, deși uneori îi găsim mai multe defecte meșteșugului pe care l-am ales decît virtuți. Însă ne revoltăm sufletește cînd ne vedem profesia călcată în picioare de alții și, deși nu pare mereu calea pe care ne-am dorit-o, ne legăm de ea c-o nădejde fără leac.

Breasla fiilor rătăcitori

- televiziunile și ziarele de casă ale opoziției s-au transformat acum în mielusei

Cînd Voiculescu și-a asmuțit acum opt ani televiziunile asupra conducerii PDL-iste a statului, ceva s-a rupt în mecanismul fragil al jurnalismului din țară. Din extreme și abuzuri, înjurăturile, ca-

lomnă, minciuna, exagerările sau defăimarea au devenit norme, iar săraca etică a fost atît de călcată în picioare încît, acum, n-o mai recunoaște nimeni. Au existat, bineînțeles, oaze de normalitate, dar acestea au fost, încet-încet, atît de bine înconjurate încît s-au rupt complet una de cealaltă. Poate de asta ne-am trezit acum, ani mai tîrziu, că rar mai putem să citim un ziar sau să deschidem televizorul fără să strîmbăm din nas. Poate s-a ajuns aici și pentru că cei care aveau un cuvînt de spus s-au izolat într-un turn de fildeș și au început să-l strige de acolo. Și, din păcate, nu i-a auzit nimeni.

Dar schimbarea **Guvernului** a înclinat balanța. Televiziunile și ziarele de casă ale opoziției s-au transformat acum în mielusei, iar cele care sprijineau fosta putere și-au scos, în sfîrșit, colții. Nu sînt aceștia din urmă, neapărat, un etalon al profesiei, dar poate că, în deșertul medi-

atic în care ne scaldăm, oazele de normalitate se vor uni în jurul acestora. Mi-ar plăcea ca, în perioada care urmează, oamenii de presă din **România** să ridice palisade în jurul profesiei, iar jurnalismul să se constituie în sfîrșit într-o breaslă a oamenilor căliți de salarii mici, deplasări neplătite sau de texte nepublicate în funcție de fazele lunii. A oamenilor care au avut curajul să-și țină spina dreaptă și pe care nu i-a cocoșat neputința.

Sînt voci care spun că ne așteaptă opt ani de zile negre și mi-e greu să găsesc argumente cu care să-i contrazic. Rămîne doar ca presa să treacă printr-un pasoptism forțat și ca, după ce se va umple golul de jurnalism de calitate, să se ajungă, în stat, la echilibru. Un echilibru care premiază echidistanța, obiectivitatea, adevărul și normele. Un echilibru care le-ar permite adevăraților oameni de presă din **România** să-și țină bărbia sus cînd merg pe stradă.

Cătălin HOPULELE

Pe tava cu brățări de aur

- entuziasmul îi dispare cînd își amintește cîți copii care termină studiile se duc să adune căpșuni în Germania

La tăiatul motului am pierdut doi-trei zuluși. Nana i-a decupat în formă de cruce, i-a binecuvîntat și apoi mi-a întins tava obiectelor care te transformă în ceva. Nu știu ce era așa de atrăgător la cele trei obiecte pe care le-am ales, dar, clar, cum zice ea, ele-mi sînt viitorul.

Un caiet, un pix și niște chei. După ele am întins mîna fără să bag de seamă că alături mult mai colorate, dar și parfumate, erau fardurile mamei, iar chiar sub nasul meu, sebeau împinzite ghidul de călătorie și evantaiul aduse din **Japonia** cu gîndul că-n viitor o să zbor spre locul de unde răsare soarele. Dar, oricît de mult aș vrea să fi ales cărtușia care exploda în imagini spectaculoase cu muntele **Fuji** acoperit de gheață sclipicioasă, sau cu parcuri în care sute de oameni sărbătoreau ciresii înfloriți prin exerciții de respirație, cred că albastrul de pe caiet a aprins un becuț. Poate că de asta nici nu-i de mirare că dacă deschid dulapul, bleumarinul îmi ia ochii. Pixul, îmi zice nana și acum, a fost ca o completare pentru prima alegere. Cheile însă, au fost o bucurie, un gîngurit de moment. Clinchetul lor șiret m-a ademinit, iar scopul încă nu l-am descoperit.

Cînd povestim despre tăiatul motului de acum 21 de ani, nana rîde și se emoționează, însă entuziasmul îi dispare cînd își amintește cîți copii care termină studiile se duc să adune căpșuni în **Germania**, sau să îngrijească bătrîni în **Italia**. Se întristează și mai mult cînd îmi spune ce grozăvii vede la televizor. Nu poate să creadă că tinerii aceia care se

aruncă de la etaj, pentru că masterile și supracalificările nu i-au ajutat, se pierd după ce au umplut sute de caiete cu scheme și notițe. Practic, iluzia că vor lucra i-a omorît.

Iulia CIUHU

Cînd am pierdut motul, ar fi trebuit să ne găsim calea

prinde meseria

- profesorul nu trebuie să fie un meseriaș cu program fix de lucru pe zi sau un funcționar
- mi-ar plăcea ca, în perioada care urmează, oamenii de presă din România să ridice palisade în jurul profesiei

Cocon pentru însoțirile necesare

- elevilor trebuie să le fie puțin frig, cît să învețe să se-acopere singuri de cîte un strat de cunoaștere

Cea mai frumoasă meserie din lume este o devoratoare de inimi flămînde. Cei care o practică din vocație sînt carnivori care adulmecă ochi în care visurile strălucesc nerăbdătoare ca niște licurici. Și care își țes pinze în care să le-ademenească pe cele mai firave ființe din cîte există.

Nu, profesorii nu-i strîng pe elevi în săli de clasă să-i siluiască șapte ore pe zi din vreo plăcere sadică și nici pentru că altceva mai bun în viață nu au de făcut. Nu îi prind în

cieni trebuie să se ascundă printre acești oameni care făuresc din niște ființe vii și fragile, pui de oameni? Dacă nu e și alchimist iscusit, și subtil psiholog, și doctor de probleme de conștiință, și mecanic de caractere, și arhitect de personalități un profesor e degeaba. Dacă nu se dizolvă pe sine, cu ce are mai bun și mai frumos în seva care să-i umple pe cei nerăbdători să-și dea drumul în viață de sens, atunci ar trebui să-și caute de lucru altundeva.

Fiindcă el nu trebuie să fie un meseriaș cu program fix de lucru pe zi sau un funcționar care să însemneze catalogul cu note ca și cum ar s e m n a c o n -

strînsoarea regulilor ca să le frîngă aripile, care le stau răsucite pe dinlăuntru ca niște tulei. Ci ca să-i crească într-un cocon țesut din norme bine croite, la căldura unui scenariu formativ, vegheați fiind într-o aventură tacită a descoperirii și formării de sine. Ei nu trebuie să înțeleagă lucrurile astea. Lor trebuie să le fie puțin frig și puțin foame, cît să învețe să tremure de entuziasm și să se-acopere singuri de cîte un strat de cunoaștere.

Dar, prea mult frig strică, la fel ca și prea multă cocoloseală. Ce magi-

dica.

Cea mai frumoasă meserie din lume trebuie practică de cei cu inima flămîndă. De cei cărora nu le crește sufletul decît atunci cînd suflă deasupra celor mai fragile ființe ceva din praful de stele al universului pe care uneori par că-l țin în palmă. Și care nu se satură niciodată, chiar dacă au dat tot.

Laura PĂULEȚ

Crescătorul de nuci fără coajă

- sîmburii s-au pus pe treabă pentru a putea ridica într-o zi la așteptările gospodarului

De grădina pe care a îngrijit-o din cînd în cînd vecinii nu pot să nu pome-nească de pe băncile din fața porții. Grădinarul autoproclamat, omul s-a gîndit că ar putea face dintr-însa un loc roditor. Nu a stat mult cu palmele peste obraji, că a și luat cîteva semințe de nuc de la un cunoscut și le-a plantat ca într-o zi să crească într-un adevărat stîlp lemnos.

Așa că sîmburii s-au pus pe treabă pentru a putea ridica într-o zi la așteptările gospodarului. Primul lucru de care au avut nevoie era o ploaie zdravănă care să le ofere mult dorita apă, și cum parcă și cerurile le-au văzut necazul, au pus norii la alergat, ca poată transpira curgerea necesară. Prima dată a ieșit un lăstar cu cîteva frunze, care după s-au înmulțit în toate direcțiile

cardinale. A trecut o vreme și mlădița a început să se întărească, formînd o coloană de lemn gros și puternic, pe care nici vînturile de toamnă nu l-au putut dărâma.

A ajuns în final să se înalțe peste toate plantele și bolovanii, care cît era sămîntă, îl priveau numai de sus. Acum trebuia doar să scoată roadele pentru care a rezistat atîția ani, fructele după care a așteptat grădinarul. După ce i-au ieșit florile, nucului i s-a înfîmplat ceva, căci unde el trebuia să aibă agățate mici globuri verzi, acum stăteau cocotate niște forme ciudate, de culori și mai bizare. Fără să-și dea seama, omul a luat semințe de păr, ale cărui fructe el nu le poate suporta.

Paul ANDRICI

Schimb epoleții pe-un stilou

Măștile oamenilor ascunși sub uniformă

Poetul din biblioteca armatei

• de la literatură a înțeles că devotamentul față de pasiune se manifestă în timp

Liviu Vișan vorbește despre cariera în armată cu patimă, dar ca despre ceva în care profesia „te supune unor privațiuni, te obligă să renunți la multe lucruri pe care altminteri le-ai face”. A plecat, după liceu, la școala militară de ofițeri activi din **Sibiu**, pe ale cărei bănci a pus întâia dată în mână condeiul, pentru a-i fi publicate poeziile. „Sîntem oameni normali, cu preocupări diverse și chiar în domeniul literar, artistic, cu dreptul la un pic de sensibilitate în afara rigorilor profesiei, care sînt dure, în fond”, își explică senin contradicția pe care a cultivat-o preț de o viață de om. Primul volum de poezie și l-a publicat în 1988, cînd era deja locotenent major, despre o armată ca instituție a evadării și visării. „Aveau valențe militare, dar nu în ideea de partid”, ci în spiritul vieții de ostas spre care aspira încă de cînd învăța la liceul civil din **Buftea** și cu vocația poeziei cu care cocheta încă din școala generală.

„Mareșalul” redacției

Proaspăt îmbrăcat în straie militare, și-a amintit de dragostea pentru condei, iar în 1989 era deja absolvent de filosofie – istorie și de jurnalism. Ar fi tăgăduit faptul că urma cursurile a două universități dacă l-ar fi întrebat cineva și astăzi își amintește că uneori „era destul de greu să ai și muncă și examene și cîte treizeci și ceva pe an, e o lună din viață dacă o luăm după economia timpului”. Și, pentru că e dedicat pasiunii sale, s-a înscris mai departe la cursuri postuniversitare în biblioteconomie pentru ca, după ce a ieșit la pensie și a primit gradul de colonel în rezervă, să se angajeze la o bibliotecă. După atîta strictețe, face în sfîrșit munca omului boem pe care-l regăsești în poezia lui, al stăruinței în universul poetic în care și-a însemnat pasiunea pentru viață și cultură.

Cea mai mare parte a carierei, însă, și-a petrecut-o în redacție, acolo unde timp de 26 de ani a slujit presei militare. „Mergînd eu la cîna acestor oameni literari ai lui Alexandru Piru și cu-

Au ales să își îmbrace viațile cu niște haine sub care își ascund meștehnele și le transformă în virtuți. Cînd le poartă, renunță la realitatea lor pentru a se costuma în cea a oamenilor pe care îi salvează. Dar cîteodată croiala le devine afîț de grea, încît singura soluție rămîne să își lepede straiile încărcate de responsabilitate și să fie ceea ce și-au dorit mereu: oameni obișnuiți.

noscînd oameni care erau deja în domeniul ăsta, ei m-au îndemnat și pe mine, m-au îndrumat să lucrez cu ei”. Așa a scris la diverse publicații de nișă, dintre care cel mai mult la „Viața Armatei”.

Între prieteni i se spune „mareșalul” omului cărunț cu ochii negri și ageri, dintre ale cărui fire albe a mai rămas puțin din poetul brunet, în straie militare. „E un cîmp deschis tuturor posibilităților, cel al armatei. Ca reacții și ca relații interumane, ca și pe stradă, oamenii sînt și buni și răi și orgolioși și modești. Asta dă sarea și piperul unei comunități, din orice tagmă. Peste tot sînt oameni și oameni.”

Dacă armata l-a învățat ce înseamnă datoria față de slujbă și față de oameni, de la poezie și literatură a înțeles că devotamentul față de pasiune se manifestă în timp și nu îl arăți „în fața nici unui pluton, cît îl vezi în oglindă dimineată”.

Livia RUSU

• după ce a ieșit la pensie și a primit gradul de colonel în rezervă, s-a angajat la o bibliotecă • în timpul unei intervenții a trebuit să renunțe la mască pentru salvarea a două vieți • „am dormit de multe ori în cîmp sau prin pădure ca să prind braconieri”

Vînătorul frate cu lupul

• natura are frumusețea ei, iar lipsa confortului nu o face deloc mai urîță

„Paznicul de vînătoare are grijă de vînat, de liniștea lui, de hrana pe timpul iernii sau cînd e secetă și de adăpost” spune **Florin Iluc**, un bărbat de înălțime medie, bine încheșat, cu părul odinioară negru, acum grizonat și pe chipul cărui e desenată în tușe groase o mustață care însă încă poartă culoarea din tinerețe. Are „sobolan la nas”, cum mai rîd prietenii săi de cînd se știe, iar acum cîțiva ani cînd și-a dat-o jos nu mai era recunoscut de nimeni.

Pasiunea pentru vînătoare o are din copilărie, cînd cutreiera pădurile din jurul **Mestecănișului**, unde a crescut. Abia în '99 însă a participat pentru prima dată la hăituit vînatul, ca gonaș (n.r.: persoană care fugărește vînatul spre vînător). Atunci era gardian public și a fost luat de șeful său care i-a simțit microbul pe care toți vînătorii îl au în sînge.

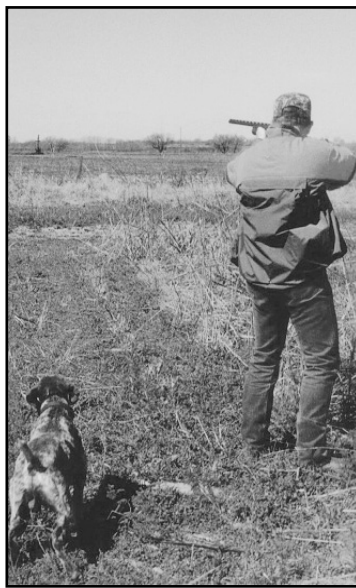
Abia în urmă cu cinci ani, cînd a reușit să strîngă bani pentru o pușcă, și-a văzut visul îndeplinit. La scurt timp după aceea a dovedit tuturor că iubește animalele, iar vînătorii l-au recomandat pentru slujba de paznic de vînătoare. „Am dormit de multe ori în cîmp sau prin pădure ca să prind braconieri, dar nu am privit-o ca pe o povară. Natura are frumusețea ei, iar lipsa confortului nu o face deloc mai urîță”, spune cu convingere vînătorul cu normă întreagă.

Înainte de privatizarea fondurilor de vînătoare, pădurarii se îngrijeau de jivinele din codri, însă aceștia nu puteau mereu să ocrotească și animalele și copacii. Atunci au pășit pe scenă asociațiile vînătorești care au delegat persoane care să aprobe necuvîntătoarele din pădure.

Cîinele, pușca ciobanului

E serios cînd vorbește despre sănătatea vînatului, despre respectul

căvenit acestuia și despre frumusețea lui. E ca un profesor pasionat de meserie, însă în loc de copii are în grijă iepuri, căprioare și mistreți, iar cînd vorbește despre braconieri, fața senină de pînă atunci se întuneacă asemenea unui nor prevestitor de ploaie. „E rău că ei vînează fără să gîndească. Ucid cînd animalele sînt în

Copoiul este cel mai bun prieten al vînătorului

perioada de gestație sau cînd sînt slăbite. Nu le dau nici o șansă”. Nu s-a confruntat însă niciodată cu braconieri veniți cu arme de vînătoare, ci doar cu țărani sau ciobani cu cîini. „Au ogari mai scumpi decît o armă de vînătoare. Îi cumpără cu banii primiiți ca subvenții de la stat pentru pămînturile lor. E greu să-i prinzi pentru că oricine poate avea cîine”. Un alt pericol sînt cei aduși de hingheri din orașe și părăsiți în marginea pădurilor. Nu de puține ori a fost nevoit să-i împuște cînd aceștia atacau vînatul. „Mă doare inima că și ele sînt animale, dar ce să fac? Meseria mea e să apăr cea mai veche ocupație a omului, iar cîini nu putem vîna”.

Andrei MIHAİ

tie noastre pe față iar noi a trebuit să respirăm doar prin filtrele acestora”.

Bătăile cele mai bărbătoase pe urmă le primește de la „băiatul meu, care are 11 ani și mi-a zis că vrea să îmi fie șef cînd va fi mare. Asta ca să poată avea grijă de mine, iar eu îl susțin căci oricît de periculoasă ar părea munca asta, este o mare satisfacție cînd salvezi pe cineva.”

Paul ANDRICI

Meserie scoasă din flăcări

Pompierii nu se confruntă doar cu flăcările

• pe lîngă pericolul focului, în munca sa a înfîmpinat situații mai dificile

Dacă auzi sirena turuitoare a unei autospeciale de pompieri, atunci poate îl găsești și pe domnul **Sorin Niculiță**, încercînd cu echipa sa să stingă acoperișul în flăcări a vreunui bar. De 19 ani este șef de gardă de intervenții, iar pentru el locul de muncă este oriunde este trimisă trupa sa din **Detasamentul I de Pompieri din Iași**. „Sînt ceea ce sînt azi mai mult datorită părinților. Ei erau polițiști și m-au călit să nu-mi fie frică, iar într-un fel mi-au impus plăcerea pentru ceea ce fac astăzi”. Aceeași încredere și-o face simțită ori de cîte ori pleacă cu autospeciala alături de alții îmbrăcați în aceeași jachetă cu bandă verde.

Cînd încearcă să-și amintească de vreo misiune, una îndeosebi îi aduce un surîs pe față ori de cîte ori i se perindă prin fața ochilor. „Doi, hai

să le zicem porumbel, de vreo 40 de ani au pus un pui la cuptor și au uitat de el, iar cînd vecinii au mirosit fum, au chemat pompierii”, povestește plutonierul **Niculiță**, rîzînd cu poftă.

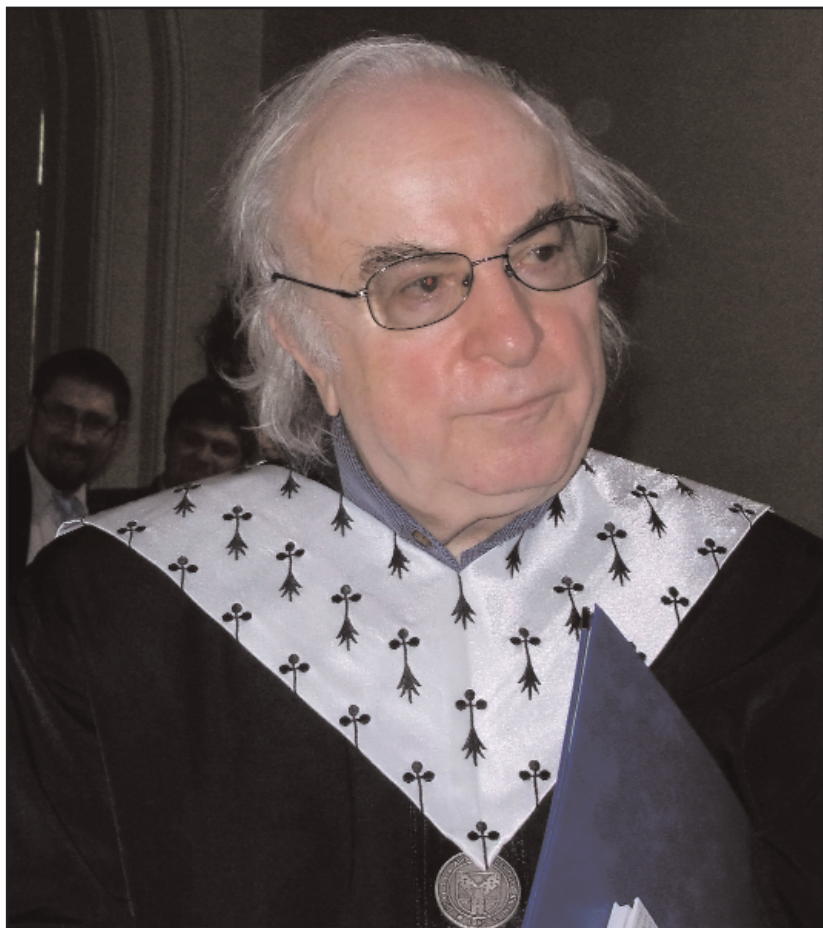
Fumul de altădată

Un bîzîit ciudat i se aude din buzunarul jachetei. Unul dintre subordonații săi încearcă să-i ceară ajutorul cu ultima lor misiune. Deși pînă acum era senin, de îndată ce cineva îi cere ajutorul, pe chip i se citește îngrijorarea, gîndindu-se la cum ar putea să-l ajute. Dar cînd se întoarce înapoi spre mine, pe buze îi văd același zîmbet de dinainte.

Domnul **Niculiță** îmi spune că, pe lîngă pericolul flăcărilor, în munca sa a înfîmpinat situații mai dificile. A avut probleme cu fumul, cu ca-

Întotdeauna mi-am dorit să fiu lipsit de

● interviu cu scriitorul

Abia de când cronicile literare americane și europene au început să freacă că Norman Manea e un scriitor de Nobel, cărțile sale au răsărit mai abtâr pe rafturile librărilor noastre. „Nu-ți închipui c-ai fi un scriitor român”, i s-a tot spus pînă în '86, când a plecat din țară cu o bursă de un an, în Berlin. Copilul crescut în Transnistria deportatilor s-a trezit repede și din visul sionist, și din cel comunist, refuzînd să intre în Uniunea Tineretului Muncitoresc sau în Partid. Împrejurările l-au aruncat în Berlin, apoi în Washington, ca bursier Fulbright și-apoi în New York, unde este profesor la Bard College. Spune că despărțirile i-au fost întotdeauna lungi și dureroase, că niciodată nu se dă dus sau desprins, măcar că bolnave de-a dreptul i-ar fi universurile de referință, lăsînd mai degrabă împlinirea să-i decidă plecarea, decît să hotărască el însuși vreo înstrăinare. N-am apucat să-l întreb dacă cel care ațita vreme s-a aflat în pielea camusiană a omului revoltat, denunțînd leprozeriile deschise de comunism, șovinism, antisemitism și capitalism suferă, de fapt, de-acea dependență iscată de o afectivitate neconsumată, promițătoare și alterată precum un cînt de sirenă, ce-mpotmolește călătorul în așteptarea unui liman al apartenenței. Fiindcă deși din premiul MacArthur, echivalentul european al Nobelului, și-a cumpărat primul apartament botezat cu „acasă”, scrie că locul său e în America, „dar ca într-un hotel”.

OPINIA VECHE: Ați ajuns la înțelepciunea de-a nu vă mai aminti orice?

NORMAN MANEA: Dacă senilitatea e numită înțelepciune, atunci, probabil că mă apropii.

O.V.: Dar ați încercat – sanitar – să vă curățați memoria?

N.M.: Știu și eu?! Nu prea depinde de noi s-o curățăm. E un proces firesc să se împlinească lucrurile bune, dacă vin, treptat, să le înlocuiască pe cele rele care au trecut. Așa s-a împlinit cu exilul meu, pe care-l înțeleg ca pe o traumă privilegiată, fiindcă implică ambii termeni: m-a făcut să trăiesc trauma cu maximă intensitate, dar acum am și unele privilegii.

O.V.: E vorba despre privilegii sau de cicatrizări?

N.M.: Ambele. E un mare privilegiu să fii supus unei mari încercări existențiale prin care, dacă ai puterea, ți se permite să înveți ceva cu totul nou despre tine și despre lume.

O.V.: Ați deprins așa conștiința gravității vieții?

N.M.: Deși n-aș folosi cuvinte atât de mari, da. De altfel, această conștiință am deprins-o de cînd eram foarte mic. Și nu prin opțiune ci prin dat, prin însăși desfășurarea vieții mele. Am fost silit să văd gravitatea și cataclismele existenței, de timpuriu.

Există primejdia ca certitudinea să devină în orice secundă, incertitudine

O.V.: Spuneți că ați învățat la patru ani ce e moartea, cînd bunicul a murit, oricît s-a străduit mama dumneavoastră să-l ajute – în timpul deportării, și-a dat aproape toți banii ca să închirieze o căruță, fiindcă el nu putea merge pe jos.

N.M.: Contactul unui copil cu neantul este stupefiant. Mă simteam pus în fața unei irealități care anula, practic, realitatea. Copilul nu are cum să-și explice nimic și starea de inexplicabil, la o vîrstă cînd apar toate întrebările și foamea de explicație, este cu atît mai marcantă.

O.V.: Ați trecut de 75 de ani. Acum vă pare mai explicabilă?

N.M.: Nu. Tocmai asta e: că nici acum nu o pot înțelege. Moartea este, pînă la urmă, un fenomen normal – atît pentru ființele vii, cît și pentru lucruri, fiindcă și obiectele pot muri. Cu toate astea, și acum, moartea mă depășește. Nu sînt religios și regret asta. Mi-ar fi prins bine să am o credință. Nu numai acum, ci și în exil...

O.V.: V-ați gîndit să vă inventați o parabolă, ca să vă îmblîziți frica?

N.M.: Da... Există în mine o căutare continuă, prin scris. Poate că de asta scriu, ca să dau curs acestei căutări a unui sens, chiar cînd el se refuză, chiar cînd sensul nu poate fi atins deloc. Există în mine această căutare continuă și mai există o povestire. Se numește „Povestea porcului” – inspirată, evident, din Creangă. Acolo, copilul scăpat dintr-o situație tragică și tenebroasă și, în sfîrșit, oarecum fericit, își dă seama, totuși, că așa cum se împlină în basme ori în povești, orice poate deveni propriul său invers. Orice poate deveni altceva și există primejdia ca certitudinea să devină în orice secundă, incertitudine. Asta, în mod special pentru un copil, este copleșitor și reprezintă o sursă de anxietate.

M-am simțit abandonat de destin

O.V.: Tatăl dumneavoastră vă spunea deseori să fiți demn?

N.M.: Tata era o persoană foarte mîndră și foarte respectată – atît în familie, cît și în societate. Era foarte sever, iar momentele lui de afecțiune, foarte rare. Îmi ținea din cînd în cînd mici lecții de cumpătare, dar nu prea era nevoie fiindcă am fost, în general, un elev bun și un copil destul de cuminte. Problemele au apărut mai acut după pubertate. Devenisem mai complicat, mai contorsionat și mai timid.

O.V.: Îi vorbeați despre dumneavoastră?

N.M.: Nu aveau loc astfel de mărturisiri. N-am avut niciodată o discuție deschisă pe un subiect atît de acut, cu el. Participam împreună la un ritual și o rutină a vieții cotidiene fără să avem aceste mari dezbateri.

O.V.: După întoarcerea armelor, bărbații din lagărele eliberate au fost înrolați. Tatăl dumneavoastră a dezerat și v-ați întâlnit mai apoi, întîmplător, în Fălticeni. V-ați simțit abandonat?

N.M.: Îmi era frică și pentru viața noastră, și pentru viața lui. Totuși, în suferința aceea, am fost toți împreună, iar eu am fost salvat doar prin protecția părinților. Numai că dintr-odată m-am văzut și alungat, și părăsit. Da... Am tremurat și pentru viața lui, și pentru întoarcerea lui. M-am simțit abandonat, într-adevăr, dar

am fost, ca să zic așa, abandonat de destin, prin forța lucrurilor.

Nu m-a părăsit niciodată obsesia incertitudinii

O.V.: Una dintre imaginile care v-au rămas de atunci este aceea a retragerii armatei germane, cînd proviziile nemtești rămăseseră abandonate, dar mîncarea era amestecată cu explozibil, iar oamenii mureau cînd se apropiau de ea. Vi s-a spus deseori să vă înfrînați, să nu cedați ispitei – fie și cele de-a ronța o ciocolată?

N.M.: Sigur că da. Mereu. Mi s-a spus chiar și în altă împrejurare, cînd pericolul nu era așa de evident. Îmi amintesc cum, odată, un soldat român mi-a dat o jumătate de piine. El mă îndrăgea și aveam o relație de tăcută și mutuală amicitie. M-am întors acasă fericit cu acea jumătate de piine, dar părinții mei s-au supărat imediat și foarte tare pe mine. Mi-au spus răspicat ca niciodată să nu iau nimic, de la nimeni. Fiindcă nu se putea ști dacă nu cumva într-un dar dintr-asta, aparent bine intenționat, nu se ascunde o capcană sau ceva încă mai rău decît ne putem închipui.

O.V.: V-au învățat, cu alte cuvinte, că nu puteți avea încredere-n oameni, iar lumea e un loc periculos.

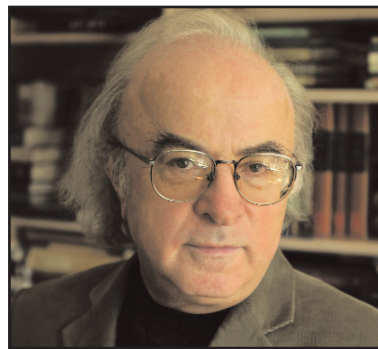
N.M.: Am deprins de atunci, într-adevăr, și nu m-a părăsit niciodată, obsesia incertitudinii. Acesta este faptul determinant din biografia mea – tot ce sînt și ce am trăit s-a dezvoltat prin acest filtru al continuei incertitudini.

Pînă la moartea decisivă există multe morți interimare

O.V.: Mărturisați că după întoarcere, toată lumea se purta cu dumneavoastră cu mînuși. Avînd în vedere că nu vă amintiti foarte clar ce s-a întîmplat în lagăr, conștiința că acolo s-a petrecut un infern ați dobîndit-o tocmai fiindcă ați fost ulterior tratat ca o victimă?

N.M.: Atunci nu m-am gîndit la asta. M-am bucurat foarte mult de schimbare, de faptul că eram, în sfîrșit, alintat și protejat. Era o situație care s-a petrecut fără voia mea, în contrast cu cealaltă, tenebroasă, în care plonjasem tot fără voia mea.

Mereu am încercat să mă f

O.V.: Scrieți în „Cuvinte din exil” că a fost un noroc să vă aflați într-un lagăr administrat de români, fiindcă din cele administrate de nemți era imposibil să scapi, pe cînd „la români domnea o corupție binecuvîntată, pericolul era mai haotic, mai puțin previzibil, brutalitatea, momentele de furie extremă, de violență singeroasă izbucneau din senin”. Ați locuit timp de cinci ani într-un sat ucrainean părăsit, unde casele – ce-i drept – nu aveau

O.V.: Prima bursă care v-a permis să rămîneți în străinătate ați primit-o fără să fi candidat, cînd în 1986, scriitorul Ernest Wichner v-a propus pentru o bursă a Serviciului German de Schimburi Academice. În '88, bursa Fulbright în Washington, ați primit-o după ce cumnatul dumneavoastră, care lucra pentru o agenție care se ocupa, printre altele, și de burse, v-a propus să faceți o cerere în acest sens. La Bard College ați ajuns printr-o recomandare de la Mary McCarthy și spuneți, într-un dialog, că v-ați prezentat la interviu fără să știți ce fel de mediu era. Ba chiar, la întrebarea: „Ce aveți de gînd să predați?”, ați răspuns „Literatura Holocaustului”, ca să vă dați seama cu cine vorbiți abia cînd ați auzit răspunsul: „Aici eu predau Literatura Holocaustului”. S-ar zice că totul vi s-a întîmplat fără voia dumneavoastră.

N.M.: Da, destinul mi-a jucat tot felul de feste. Experiențe pe care eu le consideram a fi negative s-au dovedit pînă la urmă, a fi pozitive, precum faptul că am ajuns în America. Nu-mi doream asta deloc, dar pînă la urmă a fost o experiență care m-a îmbogățit. Există un destin, probabil, deși Malraux spunea că destinul este definit numai prin moarte. Există însă, în secvența consumată pînă la moartea decisivă și numeroase morți interimare.

O.V.: Sînteți fatalist?

N.M.: Știu și eu?! Profesorul Nemoianu m-a definit ca fiind un amestec de timiditate și tenacitate. Am avut, probabil, această tenacitate care m-a făcut ca, în pofida unor mari ochuri – cum a fost și profesia mea de inginer, după mult timp și multă deznădejde, să ies pînă la urmă, la lumină, urmîndu-mi o vocație și o obsesie literară.

A fost un dar să supraviețuiesc unei experiențe majore a limitei

O.V.: Ați vorbit des despre antisemitismul românesc și despre spiritul comunist atît de persistent în această țară. Spuneți chiar, în dialogurile cu Hannes Stein, că nu vă mai simțiti a fi un scriitor român, fiind dezgustați de ce s-a întîmplat și continuă să se împlinească aici. V-ați fi dorit ca experiențele înt-

uși sau ferestre, dar nici nu existau împrejurări cu sîrmă ghimpată. Aveați voie să vă jucați pe ulițe?

N.M.: Sigur că pînă și în cele mai tragice situații, copilul rămîne copil. Există ceva ludic în el și poate descoperi și părți pozitive în jurul său. Dar în acest tip de situație închisă, în care primejdia plutește tot timpul în jur, te afli și într-o stare de crispă care nu-ți permite să te joci cum ai vrea și, mai ales, nu-ți permite să te joci cu realitatea. Există totuși întotdeauna și bucurie... De altfel, copilăria mea din lagăr este o demonstrație că universul este imperfect, că noi, oamenii, sîntem imperfecti și, adesea, Răul este și el imperfect. Adică lasă loc de speranță. Totul are fisuri. Și eu am fisuri...

O.V.: Biografia dumneavoastră arată o tendință aproape compulsivă de-a vă feri de ceea ce v-ar putea altera.

N.M.: Da, a existat instinctiv, poate și datorită unei experiențe precoce, o ferăla intuitivă de zona Răului, de zona maculării. Nu știu cît am reușit și sînt întotdeauna îndoielnic asupra mea, dar ten-

e măsură și niciodată n-am putut-o face

ul Norman Manea

unecate – ale deportării, ale vieții în comunism sau ale exilului – să fi fost un purgatoriu, care să vă facă înapt de-a mai urî?

N.M.: Eu cred că suferința corupe. Corupe ca tot ce este omenesc. Dar, în același timp, suferința nu poate fi neglijată. E o experiență profundă și importantă, care te poate forma și într-un sens foarte benefic.

O.V.: Pe dumneavoastră v-a corupt?

N.M.: Acum încerc să nu fiu resentimentar, să înțeleg și pe alții. Exilul, mai ales, mi-a dat o lecție extraordinară de modestie și de solidarizare cu oamenii care suferă. Prin exil am aflat că sînt oameni care au suferit mai mult decît mine, în toate colțurile lumii.

O.V.: Viktor Frankl, psihiatru vienez, a descoperit în Auschwitz că suferința poate accelera descoperirea unui sens al propriei vieți. A văzut în lagăr oameni bucuși.

N.M.: Eu nu m-am gândit vreodată să mă bucur de ceea ce mi s-a întîmplat. Mi se pare, totuși, că a fost un dar să supraviețuiesc unei experiențe majore a limitei. **Imre Kertész** (n.r.: scriitor magiar laureat al Premiului Nobel pentru literatură, în 2002) a spus că el este profund recunoscător **Auschwitzului** pentru că a primit acolo o experiență pe care nici un alt context uman nu i-ar fi putut-o oferi. Eu n-am fost chiar în **Auschwitz** dar, mă rog, și experiența mea, așa cum a fost, uneori plină de suferință, alteori, fericită, este o lecție asupra căreia se poate medita.

Mă simt prost în această livrare a eului către public, către exterior

O.V.: Ați fost înscris în Betar, cea mai puternică organizație sionistă din Rădăuți. La 13 ani credeati în „Omul Nou” al comunismului. Erați, așadar, un entuziast. Cum ați ajuns un ezitant?

N.M.: E adevărat că exista în mine o mare dorință de bucurie și de vitalitate. Probabil că, în condiții normale, aș fi fost un om al luminii, al entuziasmului. Dar am avut de la început un temperament melancolic iar condițiile în care am trăit n-au fost tocmai normale.

O.V.: V-ați construit o utopie personală?

eresc de Rău

dința instinctivă a existat. Da! Mereu am încercat să mă feresc de **Rău** și de poluarea atît de generalizată a societăților umane, care însinuează în tine spori de degradării. Și nu a fost simplu...

O.V.: Pentru că sacrificiile au fost mari – n-ați fost recunoscut în timpul comunismului, în exil n-ați plecat cu dragă inimă – sau n-a fost ușor din pricina personalității dumneavoastră, introvertite?

N.M.: A existat, desigur, nevoia de-a mă putea privi în oglindă. Pentru că dacă în relația socială, în relația publică, să-ți păstrezi o anume integritate nu este chiar simplu de realizat, în relația personală, intimă, acest lucru e și mai greu de susținut. Noi sîntem supuși sau expuși la tot soiul de ispite și de degradări, în permanență. Gresim și atunci cînd ieșim în public, dar și în viața personală. Eu cred că niciodată nu putem scăpa nu numai de conștiința murdăriei noastre, dar nici de realitatea culpabilității noastre. Mereu se află la îndemînă o sumedenie de motive care legitimizează auto-îndoiala.

N.M.: După ce utopia zionistă și cea comunistă s-au prăbușit, mi-am găsit, într-adevăr, o altă utopie, sau, cum o numesc eu, himera literaturii.

O.V.: Spuneți că foarte mult timp n-ați vorbit cu nimeni despre istoria dumneavoastră. Era o țară, vă era rușine?

N.M.: Era o discreție conservată. Nici timpul nu-mi permitea asemenea destăinuirii, nici familia nu le provoca... După aceea, mult mai tîrziu, cînd am ajuns în **America** și mai ales în societatea de-acum, cînd totul se transferă, pînă la urmă, în public și într-un fel de schimb cu audiența, am început și eu, relativ, dar foarte puțin, să trag cortina. Eu mă simt prost în această livrare a eului înspre o audiență mai mare, în mod public. Îmi este greu și nu-mi place deloc să-mi livrez interioritatea spre exterior. Deschiderea sinelui ar trebui să fie un act de tăină, dedicat numai persoanelor apropiate, în momente speciale...

O.V.: Vă plac secretele?

N.M.: Da.

O.V.: Cînd ați scris articolul despre afinitățile lui Eliade cu mișcarea legionară aveati senzația că devoalați un secret sau că faceți curat în istorie?

N.M.: Nu era deloc un secret. Oamenii cultivați o știu și m-a mirat faptul că a fost primit ca o senzație și că s-au indignat atîta intelectualii că am scris despre asta. E adevărat că după comunism, cînd totul era secretizat, suspicios, închis, era nevoie de o dezbatere în acest sens. **Eliade** este numai un exemplu. Sînt mulți alții și este vorba despre o problemă profundă a intelectualității române și a **României**, dar nu numai. Am considerat că trebuie cunoscute aceste convulsii ale trecutului, care ne pot învăța ceva. De asta îmi pare rău că eu însumi nu am făcut-o, că nu mi-am deschis viața, pentru că biografiile reprezintă un mijloc extraordinar de instructiv în înțelegerea capcanelor pe care istoria le întinde intelectualului.

O.V.: Credeți că opera contează, iar nu omul?

N.M.: Nu. Eu cred că și omul și opera sînt importante, deși omul este incomparabil mai perisabil decît opera, dacă aceasta e importantă. Omul se află în operă și merită să-l descoperim. Trebuie să învățăm să rezistăm la noțiunea de cult, să înțelegem că e cu totul altceva cultura, decît cultul. Cultura presupune întotdeauna o privire critică, obiectivă și creativă, pe cînd cultul este o formă de obediență și de piosenie. Crezul culturii implică să fim onești cu noi înșine și cu audiența noastră. Cred că este important să se știe că nici măcar geniile nu sînt sfinți, iar că ceea ce au creat – foarte important pentru spiritualitatea noastră – nu reprezintă un obiect de cult.

Am căutat o nelimitare

O.V.: Ați vrut mult să faceți facultatea în București, iar nu în Iași. Vă doreati vîltoarea capitalei?

N.M.: Îmi doream anonimatul. Venind din **Fălticeni**, un orașel mic, unde toată lumea te știa și unde cu toții erau cu ochii pe tine, îmi doream foarte mult să mă pierd în mulțime și să devin liber. Eu eram și o mică celebritate a orașului, așa că visam la o lume în care să nu mă știe nimeni, la un anonimat în care să pot să fac ce vreau, să caut ce vreau și, eventual, să și găsesc acele surprize pe care nu le puteam, de fapt, bănuî.

O.V.: Vă referiți la experiențe de viață?

N.M.: Exact! în **Fălticeni** trăiam o stare de continuă limitare.

O.V.: ... Ce fel de experiențe?

N.M.: Eram încă tînăr și, după cum dumneavoastră ar trebui să știți, tinerii își doresc tot soiul de experiențe considerate a fi tabu. Mai ales în societățile mici, tradiționale.

O.V.: Adică ați căutat boema?

N.M.: Tinerii, dacă nu știți, își doresc o altă dimensiune a existenței – își doresc necunoscutul, experiențe noi, eliberarea de ego și de tabu-uri, transgresarea limitelor... Am căutat o nelimitare.

O.V.: Și ați găsit-o?

N.M.: Am găsit numai bibliotecile. Am păstrat, din păcate, o anumită identitate. Eram, totuși, un provincial, iar colegii mei de facultate erau, majoritatea, bucureșteni și aveau cercurile lor.

Pentru mine a fost mai importantă întrebarea decît răspunsul

O.V.: Dar v-ați aruncat vreodată, pasional, în vreo experiență?

N.M.: Asta mi-aș fi dorit din tot sufletul s-o pot face. Să am curajul sau inconștiența sau teribilismul sau orice m-ar fi putut face să mă arunc și să ard în vreo experiență.

O.V.: Ați fi vrut să fiți lipsit de măsură.

N.M.: Da! întotdeauna am avut această dorință, de-a fi lipsit de măsură... și niciodată n-am putut-o face.

O.V.: Din grijă pentru ceilalți sau din pricina închiderii în sine?

N.M.: Nu, nu din grijă pentru ceilalți. Din proprie neputință! Dintr-o prudență bolnăvicioasă. Singura dată cînd am făcut-o a fost cînd m-am aruncat în exil, dar și atunci m-a împins geniul **Carpaților** și nu a fost dorința mea. Am fost și-am rămas o natură interogativă. Adică, pentru mine, a fost întotdeauna mai importantă întrebarea, decît răspunsul.

O.V.: Și care-au fost răspunsurile de care nu v-a mai păsat, odată pusă întrebarea?

N.M.: Nu mă puneți în situația confesiunii în fața pastorului.

O.V.: Să vă întreb altfel. Ați observat tarele lumii: că în Israel ați fi „dansat tango de unul singur”, așa cum spuneți că ați făcut-o în România, că în America v-a șocat incoerența... V-ați gândit vreodată că poate stați dumneavoastră cu capul în jos, iar lumea stă la locul ei?

N.M.: Absolut! Absolut și adesea! Încerc să nu persist în erori și să le îndrept atunci cînd le fac, să pășesc mai departe mai conștient decît înainte. Mă dezgustă în continuare antisemitismul și toate felurile de naționalism – de fapt, toate clișeele timpite, care sînt vindute și reinvitate. Dar acum m-am mai îmblinzit fiindcă timpul meu este scurt sau, în orice caz, imprevizibil și nu aș vrea să mă mai pierd în aceste, pînă la urmă, nu foarte utile debateri publice, care ajung la un rezultat foarte ambiguu.

Mi se pare că-i o mare prostie să te rușinezi că vii din țara ta

O.V.: De ce n-ați plecat în Israel?

N.M.: Toată familia mea a plecat în **Israel** și fusesem o familie numeroasă. Părinții mei au rămas din cauza mea, iar eu am rămas pentru limba română și pentru cultura română în care m-am format. În **Israel** aș fi intrat într-un nou ghetou. M-am și sfătuit cu prietenii mei, oameni

„Există în secvența consumată pînă la moartea decisivă și numeroase morți interimare”

de cultură. Pe vremea aceea nu cred că s-ar fi putut face ceva pozitiv acolo, fiindcă era un ghetou românesc strîmt și destul de neplăcut.

O.V.: V-a fost vreodată rușine să spuneți că sînteți român?

N.M.: Nu, nu! Asta nu! Cel mult, am mai făcut o mică glumă, că vin din **Balcani**, dar niciodată n-am ascuns că sînt român. Mi se pare că-i o mare prostie să te rușinezi că vii din țara ta.

O.V.: Cînd v-ați prezentat la Brad Collegi, pentru primul interviu, ați înțilnit o tînară rabin. Știați că femeile pot fi rabin?

N.M.: Nu prea știam. Adică știam că există unele femei care pot avea o mare influență în comunitate. Chiar în familia mea existau cîteva femei uimitoare prin spiritualitate, bunătate și înțelepciune. Dar o tînară în jeansi în nici un caz nu corespundea reprezentărilor mele despre rabin.

O.V.: Asta v-a dat încredere că oricine poate deveni oricare?

N.M.: Nu! Mai degrabă m-a speriat, făcîndu-mă să mă întreb unde am ajuns. A trebuit să-mi dau seama c-am nimerit într-un loc cu totul special și foarte diferit de cel din care veneam.

Nu cred că scriitorul ar trebui să eșueze în rolul de procuror

O.V.: Ați fi vrut să fugiți înapoi?

N.M.: Nu se putea pe atunci. Iar mai tîrziu, în '89, cînd mi-am dorit să mă întorc, situația din **România** m-a dezamăgit profund și m-a și speriat într-un fel. Fiindcă contemplam reînvierea unor clișee, care îmi făcuseră atîta rău în prima parte a biografiei. Am zis că mai bine stau acolo unde mă aflu, deși nu-mi era foarte bine. Am fost foarte tulburat să văd că au rămas aceleași persoane peste tot. Nici nu știu exact ce să spun... Îți vine să admiri tenacitatea și șmecheria și oportunismul acestor oameni. Te dezgustă că tot ei sînt cei care reușesc, că tot ei se află pe scenă, iar publicul, într-un fel, îi acceptă. Dar așa a fost dintotdeauna și nu numai la români...

O.V.: După ce ați văzut procesul lui Ceaușescu, în loc să plutiți de fericire, ați făcut o lungă plimbare anxioasă...

N.M.: Da, fiindcă mă speriaseră simplitatea și manipularea care orchestrau acel proces. Deși fusese o năpastă a **României** din ultimii 20 de ani ai domniei lui, el nu era singurul vinovat. Existau

foarte mulți complici. Aș fi vrut o dezbatere mai amplă, mai clară asupra sistemului, despre tot ce se întîmplase timp de 40 de ani. Practic, a fost încă un proces stalinist, destinat a-l ucide repede, înainte să poată vorbi, astfel încît, cei care l-au organizat, să nu ajungă și ei, inculpați.

O.V.: Ați scris despre comunism cu ideea de-a despărți apele?

N.M.: Cînd eram tînăr mi-a plăcut oarecum, rolul acesta, de procuror, dar apoi nu l-am mai agreat deloc. Nu cred că scriitorul ar trebui să eșueze vreodată în acest rol. Scriitorul ar trebui să fie mai sensibil la ambiguitatea existenței și la complicațiile destinului omenesc, iar nu să-și hrănească această ambiție de procuror și de om care condamnă doar și nu înțelege mai întîi.

Singurătatea mea era inevitabilă

O.V.: Cînd ați ajuns la ironie și sarcasm, a fost o exasperare de-a vă mai simți victimă?

N.M.: Știți cum e? Umorel este ultima soluție. Sînt fericit că l-am moștenit puțin de la bunicul meu. E adevărat că la mine a luat unele forme mai acide, de sarcasm, din pricina coordonatelor existențiale. Dar chiar și așa, s-a păstrat și ca umor.

O.V.: Deci nu v-ați simțit o victimă?

N.M.: Nu vreau! Nu vreau să mă simt o victimă.

O.V.: După ce vi s-a tot spus în tinerețe să nu vă considerați a fi un scriitor român, nu vă otrăvește recunoașterea venită atît de tîrziu?

N.M.: N-aș spune chiar că mă otrăvește...

O.V.: Vă doriți să vă iubească lumea?

N.M.: Da, cred că da... și în tinerețe-mi doream. Dar singurătatea mea era inevitabilă. În ciuda unor momente de fraternizare, de solidaritate și chiar a unor relații mai profunde, singurătatea mea se tot perpetua și nu e chiar total vindecată nici astăzi.

O.V.: V-ați liniștit, ați dezertat din condiția revoltatului?

N.M.: Știți cum e? Oamenii bătrîni înghit tot felul de pilule.

O.V.: Prozac sau teorii balsamice?

N.M.: De ambele.

Oana OLARIU

În căutarea „Sunetului Muzicii”

Ardeleanul care a împlînzit 40 de ani arcușul

Notele curg cu viteza roților unui mecanism bine lustruit

Nu i-au plăcut nici bisturiul, nici pușca pe cît îi vada făcînd altceva. Cu greu s-a lăsat convins Ioan Morna să-și afirme vioara în cui, după 40 de ani petrecuți pe scena Filarmonicii din Iași. A făcut-o pentru ca astăzi să-și poată urmări copiii interpretînd la Barcelona, la Operă, ducînd mai departe iscusința arcușului pe care-au deprins-o, de mici, de la el. Cînd soția sa este plecată în vizită la ei, nici pianul din casă nu îl mai deschide nimeni și singurul care mai cîntă este pick-up-ul, care nu conținește a se învîrți.

Acum mai sînt două drumuri

„Apăi eu sînt din Satu Mare”, începe să povestească domol, cu un accent puternic ardelenesc. Apoi zîmbește larg și privirea i se oprește pe ceașca de cafea cu portative și pe care scrie *allegro moderato*. „Nu am fost un geniu, dar mi-a plăcut mult să studiez, nu am făcut asta doar de dragul de a nu sta acasă, ci m-a chemat o atracție pentru muzică”, își explică **Ioan Morna** cei patruzeci de ani de carieră ca violonist la **Filarmonica** din **Iași**.

Își oprește ochii pe pianul din încăpăre, pe care i l-a adus soției lui tocmai din **Satu Mare**. Îl consideră un instrument mai ușor, pentru poziția naturală în care stă cel care interpretează. „La o vioară, totul vibrează. Acum violonistii își pun o contrabarbă. Mai demult se puneau pernute care surdinau. Ca să nu te schimonosești, este cea mai nenaturală poziție de cîntat la vreun instrument. Mîna stîngă stă non-stop în sus. Vezi?” mă întreabă arătîndu-mi mîinile, dintre care stînga este mult mai albă. „Nu prea a circulat sînge în ea 40 de ani, a circulat în schimb muzică”.

A susținut examenul de admitere la **Conservatorul** din **Cluj**, în 1960, dar nu a fost admis, pentru că „atunci era problema cu originea socială, dacă nu aveai origine socială bună era greu. Tatăl meu era preot și, fiind deținut politic, nu era acasă. În 1963, cînd am încercat din nou, la Iași, era primul an de dezghet politic, de așa zisă liberalizare. Așa că am dat aici”, povestește cu însufletirea unui student proaspăt admis la facultate.

Cum nu a fost acceptat în 1960, mama lui, asistentă medicală, l-a îndrumat, la fel ca și pe ceilalți trei frați,

să urmeze tehnică sanitară, astfel încît în 1963 era deja asistent de medicină generală, deși nu a profesat niciodată în domeniu. Soluția de compromis începuse să îi fie dragă, chiar dacă la început o acceptase nu atît pentru voiața mamei, cît pentru a nu fi recrutat în armată. „Pe la finele anului al III-lea începuse să îmi placă și medicina. Soră-mea zicea: «Mă Ioane, du-te tu mă la medicină, du-te fă-te domn, fă-te doctor, nu te duce cu toți țiganii la Filarmonică»”, își amintește rîzînd cu poftă, „pentru că atunci nivelul încă era scăzut tare, să fii artist era rău, iar actor și mai rău. Acum însă, că tot am ajuns la Iași, există două drumuri: la gară sau în deal. Numai că la Eternitatea nu mai sînt locuri”.

Vorbeste fluent maghiara și franceza și spune că muzicalitatea limbilor străine l-a făcut să le asimileze cu foarte mare ușurință. Bunica de pe mamă era unguroaică, iar bunicul său știa și el ungurește foarte bine, limbă care s-a vorbit în casa lor mai mult decît româna, pentru că femeia nu o înțelegea. „În satul ăsta Petea, lîngă Satu Mare, cu toate că ei se țin români, că slujba se ține la Biserica în limba română, cînd ieșim afară tot maghiară se vorbește. Ei ce sînt? Ei zic: «apăi noi vorbim ungurește dar avem simțăminte românești». Așa e peste tot în cîmpia Tisei.” Îl amuză și acum amintirea unui profesor care l-a întrebat, în plin examen: „Tu ai mîncat slănină de la tine și-ai venit la mămăliga de la noi?”.

Dar el nu venise nici să rămînă, nici să facă o carieră din muzică, ci din pasiune. „Părinții mei nu au fost muzicieni, dar tata era preot iar mama avea și ea o voce frumoasă și cînta. Orice auzea, cînta. Bunica la fel, tuturor le-a plăcut să cînte. Nu m-au dat ca să fac profesie”, îmi explică cu naturalitatea

● soției lui, **Codruța Marna**, i-a plăcut pianul de mică, atît de mult, încît a ajuns să îl predea în Iași ● „cînd nu se mergea în turnee, orchestra parcă se blaza un pic”

omului care și-a descoperit vocația în timp. Atunci cînd tatăl său a ieșit din închisoare, oriunde își găsea de lucru, majoritatea colegilor erau evrei, care își dădeau copiii la **Conservator**, cum numeau instituția care avea să devină „Școala Populară de Arte” din **Satu Mare**, motiv pentru care și tatăl lui l-a îndreptat atunci să studieze muzică.

Nu au făcut nimic „mai serios”

„Soția e de loc din Bucovina, părintii ei au fost învățători”, iar ei s-au stabilit în **Iași** după ce s-au căsătorit. Acasă, în **Satu Mare**, unde sarmalele se mîncă doar cu piine, era adesea întrebare cum poate suporta ciorbele acre. „Mama telefona: «Ce mîncăți, fătul meu?» «No, pește prăjit cu mujdei și cu mămăliguță.» «Și-ți place?» «Îmi place.» «No, bine, mîncăți atunci»”, iar el își amintea că nu a mai rămas decît graiul tărăgănat din ardeleanul care coborîse din tren, în **Iași**, cu dorința de a învăța și cu drag de muzică.

Soția lui, **Codruța Marna**, a iubit „tot ce avea cît de puțină muzicalitate” și dintre toate instrumentele, pianul îi plăcuse de mică, atît de mult, încît l-a predat elevilor săi întreaga carieră la liceul de artă din **Iași** și, ocazional, la meditații. „O întrebau, uneori, părinți din alt domeniu, cînd mai dădeam lecții particulare pentru copiii lor: «Cum, îi dați la muzică? Dați-i să facă ceva mai serios».”, își amintește și acum soțul ei cu mîhnire, iar zîmbetul îi dispare pentru cîteva secunde de pe chip.

Dar copiii nu și-au dorit nimic mai serios decît muzica, iar acum sînt amîndoi violoniști în orchestra **Operei** din **Barcelona**. În pregătirea lor, **Ioan Morna** a urmat exemplul unui profesor ai cărui odasle l-au uimit, pe vremea cînd făcea la el pregătire. „Copiii lor, în clasa a treia, cîntau program de pian de clasa a noua. Și m-am gîndit că, dacă o să am copii, o să mă ocup de ei”, își amintește și îmi arată într-un gest amplu cu mîna, tablourile de pe perete din care băieții îi zîmbesc. Le-a hrănit de mici pasiunea pentru muzică, la care visase atît de mult. Cu cel mai mic dintre ei, **Codruța Morna** ar fi vrut să facă pian, dar el s-a încăpățînat să învețe vioară. „Frate-su mai mare a avut o influență puternică asupra lui și soția mi-a zis: «succes, bărbate!»”. Noi sîntem foarte mulțumiți de ce-au realizat”, îmi zîmbește încîntat violonistul, vorbind și în numele soției, care este plecată la copii la **Barcelona**. Un singur regret are, că **Mihai**, băiatul cel mare, nu a vrut să urmeze o carieră în solistică, unde „avea foarte mult potențial pe care l-a lăsat neexploatat. Fiind prim-violonist, el ține solo-uri multe de vioară. Sau concertele pentru vioară și orchestră: Tchaikovski, Beethoven, Brahms. Desigur, le parcurgi în studenție, dar dintr-o suț de studenți, poate unul va fi solist de astfel de concerte.”

Stradivariusul lui Baci

Își explică performanța **Filarmonicii** din **Iași** prin rivalitatea permanentă cu **Bucureștii**, în special sub bagheta dirijorului **Ion Baci**, de care susține că îl leagă cea mai frumoasă etapă a carierei de violonist. Chiar și în timpul regimului comunist, concertele pentru care se deplasau în turnee

internaționale erau multe, deși nu foarte bine plătite. Își amintește că din această cauză a fost nevoit să renunțe să predea la **Conservator**, unde era lector. Atunci, împreună cu colegii de pupitrul de la **Filarmonică**, care intraseră și ei în mediul academic, a abandonat cariera de profesor pentru a putea merge în continuare în afară. „Cînd nu se mergea în turnee, parcă orchestra se blaza un pic. Cum era turneu, cum ne mobilizam toți. Erau orchestre care nu făcuseră turnee, dar noi am făcut suficiente, chiar în condițiile de pe atunci”, și se oprește pentru cîteva secunde, într-un răgaz de a sorbi o gură din cafea.

Își amintește instrumentiști din **București** care erau mereu impresionați de punerea în scenă fără cusur a celor mai dificile opere. Cînd, într-un concert, interpreta „Romeo și Julieta” de **Prokofiev**, „acordurile ascunse din scriitură se auzeau la noi. În orchestră, unele lucruri sînt șterse, dar Baci știa să facă în așa fel încît partitura să fie clară. Avea o intuiție muzicală deosebită. Dacă notele sînt scrise pe portativ, ele nu sînt decît niște vectori care vehiculează muzica. Ceea ce faci cu ele contează, iar orchestra este instrumentul dirijorului, cel mai complex dintre toate.”, rostește pe un ton omagios, în timp ce ridică degetul arătător în semn de susținere.

Dintre toate, omului masiv cu ochii albaștri, mari, din fața mea, cel mai mult îi lipsește disciplina. Atunci cînd dirijorul este și directorul instituției pentru care lucrezi, oricînd rugămintea poate fi preschimbată în ordin, iar notele din instrumente curg cu viteza cu care se învîrt roțile unui mecanism bine lustruit. **Achim Stoia**, cel care redeschisese în 1960 **Filarmonica**, după mai bine de zece ani de pauză, le povestea cum primul său birou de director fusese o cosmă fără ferestre, oblojită cu cartoane, iar drept scaun îi servea o buturugă din lemn. Era printre artiștii de renume, iar instrumentiștii îl strigau „maestre”. Dar în orînduirea introdusă de **Ion Baci**, pînă și paznicul filarmonicii era cel mai vigilent apărător, atît de atent la locul de muncă încît lui **Achim Stoia** nu voia să-i permită acces în **Filarmonică** fără bilet. „Apopii era și el o figură de paznic. El era pompier de meserie. Dar nu intra nimeni la concert fără să plătească bilet. Pînă și pe maestrul **Achim Stoia** l-a oprit la ușă. I-a făcut atunci morală Baci, i-a zis că ar fi în stare și pe Beethoven să-l

țină la ușă, iar Apopii i-a răspuns: «Păi cum, dacă n-a plătit bilet?».”, povestește **Ioan Morna** ridicînd sprîncenele, apoi ride cu poftă.

Bărbatul s-a numărat printre cei care se puteau preumbla prin **Europa** în timpul numeroaselor turnee în care a fost. Nu își poate stăpîni mîndria din glas cînd povestește că **Filarmonica** din **Iași** era considerată „Stradivariusul lui Baci”, iar cea mai frumoasă perioadă din carieră o găsește atunci. „Sînt multe semne de întrebare privind construcția viorilor Stradivarius, la fel cum instrumentiștii din alte orchestre se întrebau cum de unele pasaje nouă sonoritatea ne ieșea atît de clar, de unde și denumirea de Stradivarius al lui Baci, pentru că nu își puteau explica anumite lucruri. Despre viorile noi unii zic, la băscălie: vioara-i frumoasă, dar anul trecut cînta cucer pe dînsa”. Își amintește că, deși **Baci** era un dirijor desăvîrșit, iar orchestra atingea performanțe deosebite, deplasările în concerte erau condiționate de rapoarte întregi predate la **Securitate**, iar mulți nu puteau părăsi țara. El însă nu a avut probleme niciodată, dar îi sînt foarte vii amintirile despre condițiile în care plecau: „Pecuniar slab, diurna era de 10 dolari pe zi. Nu cheltuiam, cîram alimente, conserve de acasă. Bani îi economiseam, cînd veneam îi adunam să-i depunem la **ARIA**, Asociația Română de Impresariat Artistic. Pe atunci nu aveai cum să pui bani la bancă, nu aveai voie să ascunzi nici 10 dolari, venea cineva și făcea percheziție și o încasai”, apoi muzicianul se oprește serios și dirijîndu-mi privirea către bibliotecă, sugerînd că oamenii mai ascundeau bani în cărți.

Fiecare turneu era urmat de note informative, dar zîmbetul larg al omului din fața mea arată că au mai rămas doar lucrurile frumoase din vremurile de atunci. Își întoarce apoi privirea, într-un gest aproape instinctiv, către un tablou din cameră înfățișînd o cunoscută **Filarmonică** din **Italia**, la care a cîntat de zeci de ori atunci, cînd cei mai mulți dintre români încă nu sperau să poată părăsi țara. Iar în seriile în care **Filarmonica** are program, merge mereu în ultimele rînduri, „unde acustica este cea mai bună și pînă în față, la instrumentiști, mă bucură mai tare parcă scaunele pline de tineri”.

Livia RUSU

Cînd este soția plecată, pianul lui Ioan Marna adună praf

O bătaie de ceas, două de inimă

Pentru domnul Ion Cristea, nu există zi în care să nu se minuneze de frumusețea ceasului de care are grijă de mai bine de 20 de ani. Își doftoricește „prietenu” din vârful Palatului Culturii zilnic și are grijă ca fiecare piuliță să strălucească. Se pierde benevol printre roțițele din bronz care îl fac să ticăie, ca să redescopere plăcerea pe care a simțit-o acum patru decenii, aceea de a ține în viață un mecanism al cărui taine nu le deținea multă lume. Și apoi, există și un motiv mai puternic. „Ceasul din Turn” și îngrijitorul lui sînt amîndoi slujitori ai timpului.

Drumul înspre camera care adăpostește ceasul de la **Palatul Culturii** îl știe domnul **Cristea** și cu ochii închiși și pașii îl poartă sprinten, dar cu grijă, printre schelele din lemn din inima **Palatului**, evitînd, cu mișcări bine calculate, lespezile putrede. Pînă în **Turn** scările au părut să fie sute și ceasul a bătut parcă deja orele amiezii, deși nu trecuse de 10.

În fața ușii de tablă, ceasornicarul stă cîteva secunde bune să caute cheia potrivită în noianul de astfel de obiecte pe care le poartă agățate, într-un cerc de metal, precum un șirag cu mărgelile. „Am fost aici de atîtea ori încît nici nu mai țin minte și mereu mă încurc atunci cînd o caut, nu știu de ce”, se întreabă domnul **Cristea**, zdrăgănînd cu putere șiragul, parcă pentru a scoate, printr-o magie, obiectul cu zimții potriviți.

Hora Unirii, captivă în turn

În „camera ceasului”, vîntul bate prin toate încheieturile și îi simți atingerile mai ales pe la tîmple. Dar ticăitul orologiului mecanic acoperă orice sunet din încăperea, pînă și certurile porumbelilor, care-și hrănesc puii din micile balcoane exterioare, mutesc.

Mecanismul e la fel de mare ca un motor de locomotivă și un cadran de roțițe și brațe metalice îi alcătuiesc scheletul care se află într-o continuă mișcare. Cercurile aurii sînt crestate și în fiecare secundă, minut și oră, o furcă din metal cam cît o palmă se oprește în micile adîncituri săpate în inele. Dinții metalici sînt acoperiți cu ulei, care lasă o dîră lipcioasă de fiecare dată cînd se mișcă, semn că nu a trecut nici o zi de cînd mecanismul „a fost uns”. „Este un ceas cu timpul de mers ancarat, care înseamnă «a da drumul la dinte cu dinte»”, ține domnul **Cristea** să lămurească.

Sub corpul orologiului, se oglindesc într-o baltă de ulei negru pen-

În Turn, timpul se joacă pe degete

Domnul Cristea se-angrijeste de orologiu de aproape o viață

dul al cărui mișcări amintesc de cele ale vechilor ceasuri cu cuc, doar că aici, la oră fixă, nu cîntă o pasăre din lemn, ci „Hora Unirii”. „În 1925, cînd a fost inaugurat Palatul, Hora Unirii avea o altă semnificație, una mult mai mare și profundă pentru oameni decît acum”, povestește domnul **Cristea**, ocolind cu grijă grinzile din jurul ceasului. „Înainte, oamenii se opreau la oră fix în fața clădirii să asculte cîntecul patriotic, dar acum...”, spune zîmbind pe jumătate, „doar eu și porumbeii mai stăm să-l ascultăm”.

Ceasornicarul bătrîn crede că există o graniță fină între perioada de atunci și cea din prezent. „Pentru oameni este un soi de păcăleală diferența asta dintre comunism și capitalism. Eu spun că nu este nimic schimbat, că dacă muncești acum degeaba, e ca și cum ai face parte din trecut. Nu s-a rezolvat, vă zic eu”, spune pe un ton hotărît domnul **Cristea**, punctînd ultimele cuvinte cu degetul arătător ridicat în aer. Dar el nu este nici un nostalgic al trecutului, nici un iubitor pătimaș al vremurilor de azi, ci mai degrabă „un om care face lucrurile acestea din pasiune și pentru că dintotdeauna le-a visat” și nu a lucrat decît cu lucruri care i-au ridicat visele către zări mai înalte. Atît de înalte, încît acum trei ani s-a cățărât pe acoperișul **Palatului Cotroceni** ca să îi restaureze copertina metalică, experiență care l-a adus aproape de cer, mai mult decît oricare alta de pînă atunci.

Vorbește cu drag despre perioada în care a învățat toate aceste lucruri, de la liceu, cînd a început să repare ceasuri, pînă la facultate, unde a făcut secția de **Restaurare Metale**, „prin '78” și terminînd cu „toate învățămintele pe care le-am preluat de la foștii îngrijitori ai ceasului de la Palat, care au fost ca o carte pentru mine, mi-au fost niște maestri foarte buni”, povestește ceasornicarul.

Ion Cristea este unul dintre primii și puținii maestri atestați în mecanică fină și orologerie, iar prin mîinile lui au trecut atît de multe ceasuri, încît și-ar fi putut deschide un magazin în care să le vîndă, la cît de multe a „vindecat”. „Mi-a plăcut asta de mititel, m-am învățat printre tot felul de invenții, chiar și eu am cîteva. Și cînd îți place ceva, faci. Și pe urmă, m-au preocupat și mecanismele, care, cînd eram eu copil, erau vârful unor întregi tehnologii. Atunci în România nu ți se dădea voie să faci nimic”, își amintește meșterul.

Zodiacul din perete

Încăperea are o boltă înaltă și toată lumina se strecoară prin ochiurile murdărite ale celor trei cadrane încrustate în pereți. Cercurile din sticlă sînt mari cît zidul unei case bătrînești. Și dacă în exterior acestea arată precum un soare cu razele larg întinse, aparate de străjeri pictați cu sulite în mîini, după modelul plășilor desenați la **Castelul Peleş**, din interior sînt doar niște bucăți de sticlă vulnerabile, gata oricînd să crape la cea mai mică rafală de vînt. „Se vede că pe fiecare cadran este desenat zodiacul, dar unele semne s-au mai spart de-a lungul vremii din cauza ploilor, a pietrelor căzute, nu știu dacă nu o fi căzut și vreun meteorit”, spune domnul **Ion** rîzînd cu pofta unui copil.

Unele dintre cifrele romane sînt scorjite, de parcă cineva ar fi răzuit un bilet de loto. „Aici am încercat să scriu cadranele, am adus un bun pictor și a stat vreo două zile, dar l-a tras curentul, i s-au umflat niște fălci uite-asa de mari”, și ceasornicarul își umflă obrazii rotindu-și mîinile în jurul lor ca o vrăjitoare care ghicește în globul de sticlă, apoi continuă pe același ton amuzat, „iar apoi nu a vrut să mai vină, și-a luat trusa și a plecat”.

De fiecare dintre roțile aurii ale mecanismului este legată o sîrmă lungă care se înalță înspre tavan și trece dincolo de el. La următorul etaj se află sistemul „carillon” al ceasului, adică cele opt clopote acordate pe tot atîtea note muzicale. „Pe atunci se cînta foar-

● la Turn, la oră fixă, nu cîntă o pasăre din lemn, ci „Hora Unirii” ● bătrînul ceasornicar nu are degetele mici și sprintene pe care ți-ai închipui că le are un om cu meseria lui

te mult, chiar și din aceste instrumente de metal. Un astfel de grup putea avea pînă la 70-80 de clopote, deci putea scoate orice melodie”, spune bătrînul, trăgînd cu putere într-unul din ele. Zgomotul sperie porumbeii de pe acoperiș, dar ceasornicarul nici măcar nu își acoperă urechile cu mîinile și în următoarele secunde trage de altă sfoară metalică; un alt clopot, cu sunetul mai subtil, răsună în **Turn**.

Bătrînul ceasornicar nu are degetele mici și sprintene pe care ți-ai închipui că le are un om cu meseria lui. Dimpotrivă, sînt cămoase și aspre și le frămîntă încontinuu, parcă pentru a le mai îngusta. În schimb, are privirea sprintenă și nici o „boală” de care ar putea suferi ceasul său nu ar avea taină pentru el. Pe masa de lîngă al doilea cadran așteaptă tot felul de alifii, uleiuri și cutii cu vaselină cu care domnul **Cristea** împinge timpul de la spate. „Îl ung, îl păzesc, am grijă să meargă bine. Ceasul acesta este precum o mașină Dacia care merge continuu zi și noapte și dacă nu este întreținută, ruginește”, spune acesta.

Numai să nu se strice vreo roată, căci aici timpul nu se grăbește, fiecare mișcare este calculată și precisă, orice abatere punînd orele pe fugă. „S-a înțîmplat de multe ori să ni se strice cîte o roțiță și să nu avem unde să o facem. A trebuit să apelăm la o fabrică din Bîrlad, singura care mai produce astfel de obiecte. Dar este incredibil pentru nația asta, să distrugă toate fabricile, să nu aibă un om unde să facă o roțiță și să nu spună nimeni, nimic. Eu nu pricep”, se plînge meșterul ceasului.

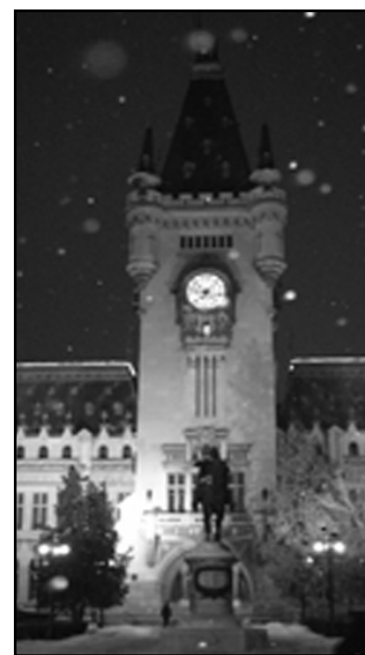
Ion Cristea își amintește că, în vara anului 1998, bătrînul orologiu și-a oprit bătaile din cauza că prin acoperiș ploaia, iar praful devenise ca un năvod care i-a sufocat mișcările, cu toate că, odinioară, mecanismul era protejat de o cutie de sticlă. Repararea ceasului a fost la fel de anevoioasă ca resuscitarea unei inimi care a încetat să mai bată.

Doctorul care tratează roți

Meșterul își amintește că a adus la viață ceasul și atunci cînd l-a luat pentru prima dată în grijă, ca pe un pacient aflat pe moarte. Și-a strîns o echipă de șase oameni și au schimbat toate bușele de bronz și roțile uzate. Îl strînge în spate cînd se gîndește la soarta

celorlalte ceasuri asemănătoare din țară care, atunci cînd s-au stricat, au fost „reparate” prin diverse poduri de oameni dubioși care au furat tot ce s-a putut de pe ele și au dus la fier vechi”, spune încruntîndu-se ceasornicarul, aruncînd brațul drept într-un gest a lehamite. Cînd își aduce aminte de prima vizită a tatălui său în atelierul de restaurare de sus, din **Turn**, vocea îi scade ușor și o fărîmă de emoție îi gătuie glasul. „Cînd m-a văzut atunci, mi-a zis: «în sfîrșit, dragul tatei, ai ajuns ceea ce ți-ai dorit dintotdeauna». M-am bucurat foarte mult, mai ales că el era un om care avea un orizont formidabil și de la care am învățat foarte multe”, povestește domnul **Cristea** urcînd privirea.

Chipul blajin al bătrînului ceasor-

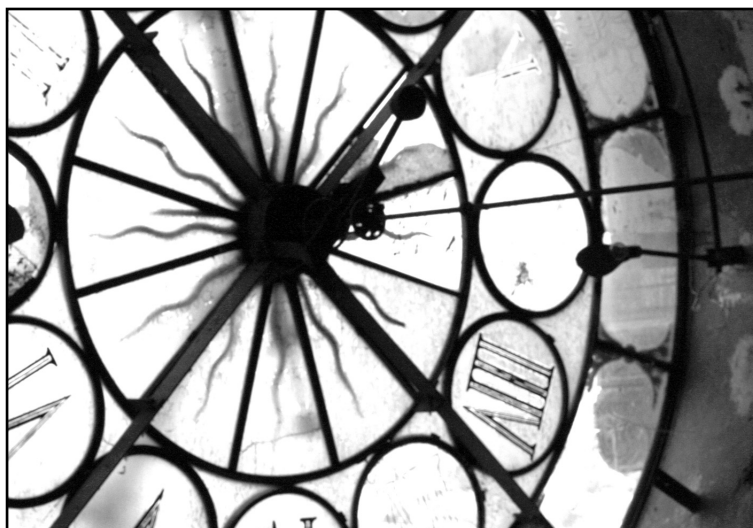
Mecanismul din inima Turnului

nicar și fruntea pe care, cînd se încruntă, apar săpate adînc două riduri lungi, par a spune o poveste cu fiecare zîmbet. „La vremea mea, am studiat toate cărțile posibile din domeniu. M-a fascinat mereu timpul ca fenomen, ca, așa cum spuneau anticii, «sămîntă a Universului». Ceasul pentru mine este un mecanism care nu îl poate măsura, pentru că timpul este o noțiune prea abstractă ca să o putem interpreta. Vă dați seama, dacă l-am putea materializa?”, se întreabă domnul **Cristea** trecîndu-și mîna prin părul des și alb, întins pe spate.

Înainte să lase ceasul în grija porumbeilor, meșterul **Cristea** îl întoarce cu o manivelă mare de metal, „ca să nu rămînă în urmă”. Pentru a reuși, trebuie să se lase cu ambele mîini pe aparat și atunci parcă întreg mecanismul se mișcă din loc. Găsește din prima cheia pentru ușa din tablă, o închide repede și trage o ultimă privire prin gaura cheii, parcă pentru a se asigura că orologiul nu a fugit nicăieri.

Drumul de întoarcere a părut mai ușor și lespezile mai lesne de trecut. Numărate în gînd, scările sînt acum mai puține. De jos, ceasul își ascunde tainele sub cadranul bine păzit de ostașii pictați, iar singurul motiv pentru care **Ion Cristea** îl cunoaște ca pe propria palmă este acela că „am ajuns să înțeleg ceasurile”.

Cristina BABII

Unele dintre cifrele romane sînt scorjite, de parcă cineva ar fi răzuit un bilet de loto

Luceafărul burgheziei desfrîdate

Întorși pentru ceva mai mult de-o oră în mijlocul secolul al XIX-lea, o vreme conturată de dramaturgul francez Eugène Labiche în umbrele unei burghezii bolnăvicioase și superficiale, am împrumutat în priviri culorile scenei de la Teatrul pentru Copii și Tineret „Luceafărul”. Premiera ieșeană a comediei „Femeia care și-a pierdut jartierele”, în regia lui Silviu Purcărete și cu Horațiu Mălăele, George Mihăiță și Mihaela Teleoacă în rolurile principale a smuls publicului hohote de râs în seara de joi, 17 mai, începînd cu ora 19.30 și-a stins cu frișcă setea de umor a salii pline.

Cortinele sînt trase și-n fața lor un sistem straniu de dulapuri cu uși îmbrăcate în oglinzi străjuiește scena și aruncă reflexii deformate înspre ochii celor așezați pe scaunele tapițate. Netulburat de forfota încălzită din fața scenei, un bărbat îmbrăcat într-un veșmînt lung, alb-gălbui, cu guler negru și amplu și-o pălărie la fel de vanilată ca și straietele stă pe fotoliul înflorat și ciupește cu-n arcuș de vioară lama lucioasă a unui fierăstrău. În atmosfera sumbră din sala de teatru, luminile se sting încet, așteptînd parcă o chemare mai presus de muzica aceastei de metal.

„Apartamentul acesta este al meu. Fotoliul acesta este al meu!”, declamă **Laverdure**, un simpatic bătrînel cu halat cenușiu și șosete albe, care se plimbă printre mobilele greoaie care încep a se mișca pe picioare nevăzute de-a lungul scenei. În timp ce **Laverdure** caută să le mîntuiască de urmele de degete și praf împrăstiate pe oglinzi, ele se rearanjează și-l lasă să-și spună povestea. Bătrînul servitor al unui valet englez, acum **Laverdure** e un rentier istet, un parvenit îmbogățit peste noapte pe care **George Mihăiță** îl rostește fin, cu expresii boga-

Pentru cine cade jartiera

Horațiu Mălăele și George Mihăiță și-au construit rolurile în oglinzi

te și cu o lentoare a gesturilor ce descifrează un personaj afectat în permanență de cîte-o boală sufletească.

Oglinzile și vinul

„Am comandat un servitor, unul dobitoc, de la țară. Acolo se găsesc din belsug. De-acolo sînt și eu”, se laudă **Laverdure**. În oglinzi, cei din sală sînt par-te din istorisirile lui despre cum s-a ndrăgostit de-o „lenjereasă” din **Avalon**. **Fideline**, „pragul aventurii” în care se găsește, e dama neprihănită de jartierele căreia bătrînul singuratic s-a agățat și căreia i-a cerut, ca pretext pentru o vizită, 12 duzini de cămăși. Însă pînă să ajungă ea să-i ia măsurile, pașii slugii comandate se aud hodorigind pe scări. **Horațiu Mălăele** aduce în scenă chipul lui **Gaspard**, un servitor sfîngaci care aluneacă pe scările ceruite.

Pînă se lămurește **Gaspard** că bătrînul nu e un servitor, așa cum îl recomandă straietele, îl trăste cu fotoliul, încercînd să-l ridice. „Înainte să vin aici eram rașchetar, rașchetam. Dacă-ți spun că rașchetam?! Eram rașchetari!”, repetă fără bilblieli **Gaspard**. Și-ncepe, apoi, o lecție de slugărmicie, în care **Laverdure** îl învață să toarne un vin roșu în pahare înălțate pe un suport auriu scos de după ușile unuia dintre dulapurile-cameră. Într-adevăr, în fibra unui **Gaspard** de bună credință și ușor credul, actorul se infiltrează cu un dinamism copilăros prin care descoase tiparul omului trist, sărman dar cinstit.

„Cu domnul Laverdure, vă rog!”, continuă el să strige pînă cînd jocul lor se leagă într-un cîntec. **Gaspard** apucă un ciomag de pe un șifonier și-l aduce pe stăpîn în genunchi.

Fotoliul și lenjeria

Babilonia se sparge odată cu plecarea lui **Laverdure**. **Gaspard** rămîne singur, să-și spună și el povestea de pe drum. Așa, prostut și-ntr-o beție treptată, sluga ne plimbă imaginar cu poștalionul dinspre **Avalon**, unde-a înîlțit o damă blondă, superbă, cu „jartiere bleu-marin, cu încuietore englezești”. Nai-vitatea amestecată de licoarea roșie din pahar îl face pe **Gaspard** să mărturisească păcatele cu tînără femeie, pînă cînd **Laverdure** revine, înobilat de un costum cenușiu, de stăpîn și se-ascund amîndoi, în căutarea hainelor de slugă pentru **Gaspard**.

În liniștea apartamentului se-aud din nou bătăi în poarta pe care n-o imaginăm la parter și glasul strident al **Fidelinei** urcă, parcă, spre scenă. Cu un bust de manechin pe un suport de fier și un braț de rufărie îngălbenită, femeia îl caută pe **Laverdure**, purtînd, provocatoare, doar la piciorul drept, o jartieră **bleu-marin**. Se grăbește, căci de jos bat tobele **Ciupitului**, logodnicul de care bătrînul îndrăgostit **Laverdure** nu știe cînd începe să-i cînte balade și să-i ceară sărutări. Luarea măsurilor pentru cămăși se-ncheie cu zvîrcolele prin materialul prăfuit. Erotismul lor comic și zăpăcit se dezvăluie cînd pe podeaua parchetată, cînd pe fotoliu și idila prinde culorile unei afaceri profitabile pentru „dama neprihănită”.

Frișca și fumul

Însă **Gaspard** își amintește mai mult decît culoarea jartierelor **Fidelinei** și cînd se-ntoarce, învesmîntat în frac negru cu flori aurii și cu perucă albă, bucălată, strigă înspăimîntat „Drace, am

- într-o beție treptată, sluga ne plimbă imaginar cu poștalionul dinspre Avalon

rașchetat-o pe stăpînă!”. Și încearcă să se spînzure cu jartiera de candelabrul ce coboară din tavan, într-o reprezentare de absurd pur și colorat de gesturile încălțate ale actorului. De-aici relațiile se-nvîrt printre cereri în căsătorie, teama servitorului de-a fi descoperit, gelozia logodnicului care urlă la fereastră în bătăi de tobe și dezamăgirea lui **Laverdure** la aflarea adevărului. Însă **Fideline** reușește să-i joace pe degete și-l trimite pe **Gaspard** într-un război cu bărbatul nevăzut de la parter, ofițerul tobosar care-o așteaptă de ore întregi și pe care ea-l recomandă ca tată.

Scena se umple de fum și vesta lui **Gaspard** e tot mai pîrlită, de fiecare dată cînd se întoarce după o rundă de bătaie cu **Ciupitul**. În vuietul sirenelor milițienești, servitorul îi mai aruncă o privire mîndră bărbatului învins și primește vreo trei porții de frișcă pe chipul atins de fum. „Femeia asta mă înnebunește ca un vin spumos”, îi mărturisește **Laverdure** lui **Gaspard** cînd află adevărul. Dezamăgiți, cei doi o alungă și-o-ngroapă în rușine. „Domnișoară, aici nu mai e nimeni. Vi s-au dat papucii. Iar stăpînul v-a iubit...”.

Într-un „andiamo” resemnat, servitorul și stăpînul pornesc într-o călătorie cîntată spre **Italia**. Ilustrata muzicală, marcă a compozitorului **Vasile Șirli**, se încheie într-o învălmășeală cu gust de *spaghetti*, iar cei doi aduc pe scenă o oală aurie murdară din care scot cîte-un mănunchi de suvite lungi de aluat și le împart publicului.

Ca și cum ne-ar da cîte o porție din nebulia cu care au jucat rolurile unor adevărate boli ale unei epoci demult stinse, cei trei actori încheie debandada umoristică atunci cînd **Fideline** răsare de pe fundul vasului uriaș, într-un zîmbet ce se-aruncă direct pe chipurile celor din public. Ne-au smuls din realitatea de afară și ne-au purtat prin moravuri și povești cu tile de care-am ris cu conștiința faptului că ele n-au dispărut, deși burghezia din care piesa le-a decupat e pierdută. Cu palmele înroșite de aplauze, am lăsat pe scenă sfîngăciile absurde, extravagantele și viclenia celor trei maeștri, zîmbind la ecoul ultimelor vorbe ale **Fidelinei**, „să-mi dați jartierele înapoi!”.

Anca TOMA

România, trasă prin inel de apărare

- un prim efect al crizei s-a resimțit din momentul în care cetățenii greci au făcut masive retrageri de bani

Banca Central Europeană (BCE) au început să se pregătească pentru această situație. „Acum un an și jumătate ar fi existat pericolul unui efect de domino. Astăzi însă există atît în cadrul BCE cît și la CE servicii care lucrează la scenariul de urgență, în caz că Grecia nu va reuși să rămînă în zona euro”, a declarat comisarul european pentru Comerț, Karel De Gucht” (**gîndul.info**, vineri, 18 mai).

Un prim efect al acestei crize s-a resimțit din momentul în care cetățenii greci au făcut masive retrageri de bani din băncile elene. Aceștia au început să-și depună apoi averile la cele din **Marea Britanie, Elveția, Germania**, pe care aceștia le consideră mai sigure. Aceste acțiuni au adus mari pierderi sistemului bancar grecesc care a pierdut în jur de

700 de milioane de euro doar în cursul zilei de marți, 15 mai. „Conform calculului Thomson Reuters din 2010 pînă astăzi, din depozitele băncilor grecești s-au pierdut 72 miliarde de euro. Dintre cele care își desfășoară activitatea în România, EFG Eurobank a pierdut 12 miliarde de euro iar NBBG, iar Alpha Bank și Piraeus Bank în jur de 8 miliarde fiecare” (**hotnews.ro**, vineri, 18 mai).

România, țară în care 13% din activitatea bancară este controlată de întreprinderi financiare grecești, este văzută ca fiind una care ar putea rezista unei eventuale crize. **Erik Berglöff**, economist șef al **Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)** a declarat, în cadrul reuniunii **BERD** de vineri, 18 mai, de la **Londra**, că, în orice caz, „ar trebui construit un inel de

apărare» în jurul României, Bulgariei și Serbiei” pentru ca acestea să poată trece peste ce ar putea veni (**realitatea.net**, 19 mai).

Conform vicepreședintelui **Comisiei de Afaceri Economice și Monetare a Parlamentului European, Theodor Stolojan**, acest „inel” trebuie să țină cont de trei pași. Să se constituie o garanție cum că băncile elene din **România** nu vor fi nevoite să lichideze împrumuturi pentru a plăti datoriile la cele centrale. Astfel, nici cele non-grecești nu vor putea exercita presiuni asupra economiei române iar în ultimă fază va fi necesară protejarea relațiilor dintre importatorii și exportatorii greci și români. **Bulgaria și Serbia** ar trebui să ia în calcul, de asemenea, astfel de măsuri și, în momentul de față, **România** ar fi singura capabilă să le susțină.

Paul ANDRICI

LENTILA DE CONTACT A LUMII

Întoarcerea dinozaurului

- talk-show-ul va fi difuzat, de această dată, online

De **Larry King Live** s-a tot vorbit și auzit din 1985 încoace. În 2010, însă, vocea live a veteranului și-a pierdut din volum, odată cu închiderea emisiunii care, vreme de 25 de ani, a adus mai bine de un milion de americani în fiecare seară pe **CNN**. Iată, totuși, că suspendarea n-a fost definitivă, **Larry King** anunțînd săptămîna trecută, pe 19 mai, că emisiunea lui va reveni în atenția publicului, însă de data aceasta pe un post de televiziune online, finanțat de **Carlos Slim**, miliardarul mexican clasat pe locul I în topul **Forbes** al celor mai bogați oameni din lume.

Sub umbrela unei astfel de susțineri bănești, *talk-show*-ul americanului de 79 de ani se va întoarce din vară, pe **Ora. TV** la un pupitru pe care reprezentanții postului i-l pregăteau din toamnă. Graba vine din dorința lui **King** de a reveni și pe scena politică, mai exact în jocurile electorale ce urmează să se lanseze în **America**. Mai mult decît atît, moderatorul și-a exprimat dorința de a colabora cu aceeași echipă de la **CNN**, alături de care **Larry King Live** s-a consacrat drept cea mai apreciată emisiune de dezbatere americană.

Unele lucruri se vor schimba, totuși. Veteranul va avea la dispoziție doar jumătate de oră ca să se facă auzit, spre deosebire de varianta **CNN**, care dura o oră. Dar cei de la **Ora. TV** s-au declarat flexibili și, în funcție de invitat, **King** își va putea prelungi dezbaterile. Asta în condițiile în care moderatorul și-a anunțat deja intenția de a aduce în emisiunea renăscută personalități precum **Barack Obama** sau republicanul **Mitt Romney**. Și dacă problema principală care a determinat eliminarea, în 2010, din grila de programe **CNN** a fost scăderea audienței pînă la jumătate din cifrele înregistrate în ultimii 25 de ani, gazda emisiunii își propune o revenire și din acest punct de vedere. Materialul nu mai aducea, în *primetime*, audiența care i-a asigurat, pînă la urmă, reluarea contractelor de-a lungul timpului.

Ce-i drept, nu doar fanii vechi și noi au dus dorul interviurilor incisive din *show*-urile lui **Larry King**, ci și moderatorul însuși. Acesta a recunoscut, la un moment dat, că „noaptea în care mi-a fost cel mai dor de emisiunea mea a fost cea în care Osama bin Laden a fost ucis”, prefigurîndu-și în minte o săptămîna întreagă de *talk-show* pe această temă. Acuzat de multe ori că a lăsat setea de senzațional să-i afecteze emisiunile, **Larry King** va reveni într-un show cu un format apropiat de cel care l-a consacrat la **CNN** nicidecum în căutare de mîntuire a unor vechi păcate jurnaliste. Nici vîrsta și nici difuzarea pe online nu pare să-l oprească, încă, pe veteranul care a adus **Americii**, vreme de atîta ani, politica prin vorbele marilor ei conducători.

Anca TOMA

O posibilă ieșire a **Greciei** din zona euro a fost speculată de presa internațională, dar oficialii europeni se tem că acest lucru ar putea deveni real după alegerile care se vor desfășura în iunie. Astfel, **Comisia Europeană (CE)** și

„Politicienii fură!” Dar restul?

Plagiatul, sport național

Începînd cu fostul ministru propus pentru Educație, Corina Dumitrescu, presa a devenit foarte harnică în a săpa și a găsi cazuri de plagiat și alte nereguli „la dosar” la politicienii din noul Guvern. Lăsînd la o parte „atenția specială” pe care o primesc aceștia, ar trebui să ne punem un semn de întrebare și mai important: cîte diplome de doctorat „ produse” de universitățile românești sînt într-adevăr veritabile?

- sînt cazuri particulare ale unei mai largi game de fraude în materie
- există în România și o specie de plagiat inocent

Ion Bogdan LEFTER

Politica, doctoratele și majoritatea tăcută a tinerilor care-și văd serioși de treabă

- în realitate, nu cazurile particulare, denunțate cu sau fără justificare, trebuie să ne îngrijoreze, ci fenomenul general al obținerii frauduloase de diplome

ror discursuri similare cu ale celorlalți au calități retorice suplimentare: expresivitate, eleganță, capacitate de convingere.

Asemeni tuturor cetățenilor, politicienii n-au – așadar – obligația de a fi originali în ceea ce emit în exercițiul funcțiunii. Exigențele se impun doar cînd e vorba despre cei care scriu și publică în nume propriu și în specialitățile în care s-au format, ca profesioniști ai diverselor domenii intelectuale. Acolo, în științele socio-umane ori în cele exacte, ca și – firește – în zona artelor, repetiția nu mai e permisă: există drept de autor, iar încălcarea lui e un furt simbolic numit „plagiat” și penalizat în justiție. Or, există politicieni performanți în calificările lor de bază, cu doctorate obținute pe merit, dar și miniștri sau primari care n-au înzestrare sau competențe pentru cercetare și scris, dar,

dorindu-și titlul ca pe un blazon de onoare, caută căi prin care să-l obțină fraudulos. Și – vai! – le și găsesc. Una dintre ele e plagiatul, nesensizat sau tolerat sau poate chiar încurajat de cine știe ce coordonatori de teze sau membri ai comisiilor de susținere.

Sînt cazuri particulare ale unei mai largi game de fraude în materie. Fiind vorba despre persoane notorii, politicieni, dar și din alte meserii cu expunere, devoalările sînt mai spectaculoase și fac valuri mediatice. Unele scandaluri de presă se justifică, în timp ce protagoniștii altora cad victime nevinovate ale jocurilor de interese din jurul funcțiilor și bugetelor de stat. Iar publicul, gata să dea

crezare celor mai teribile blăstămății, ia de bune acuzațiile înainte să se facă expertizele care să constate sau nu plagiatele. „Politicienii fură!”, nu-i așa?...

În realitate, nu cazurile particulare, denunțate cu sau fără justificare, trebuie să ne îngrijoreze, ci fenomenul general al obținerii frauduloase de diplome de doctor în România de azi. Cît este el de extins? Cine-și imaginează că situația poate fi discutată cu verdict sumare nu înțelege nimic din complexitatea problemei. E vorba despre un întreg sistem, cel universitar, extins masiv după căderea regimului comunist, cu destule abdicări de la criteriile normale de exigență. Perioada istorică a impus mari și bruște remodelări instituționale, după care sînt necesare mai îndelungate decantări și consolidări. Pe de altă parte, într-o societate în care

corupția a crescut considerabil în perioada postcomunistă, era imposibil ca ea să nu se infiltreze și aici. Ca să nu mai insist asupra dificultăților de a delimita fenomenul, în condițiile în care rezumarea, colajul, colportajul pot fi considerate, de la caz la caz, fie legitime, fie incorecte, iar originalitatea „absolută” n-o ating decît vîrfurile, puține.

Să nu ne grăbim – deci – să dăm verdicte! Și să ținem cont și de majoritatea tăcută a tinerilor cercetători care-și văd serioși de treabă, într-un sistem de curînd reformat prin înființarea de școli doctorale în interiorul tuturor facultăților care au dreptul de a organiza studii de acest tip. Știu ce spun, ca profesor, coordonator și director al unei asemenea școli doctorale, la **Literele Universității din București**.

Iulian COMĂNESCU

Învățămîntul românesc e un fel de cimitir de vocații

OPINIA VECHĂ: Considerați că recente cazuri de plagiat sînt doar cîteva exemple ale unei situații mult mai ample, naționale chiar?

IULIAN COMĂNESCU: Da, probabil că plagiatul e foarte răspîndit și probabil că există în România și o specie de plagiat inocent. Atîta am fost frecat la cap cu învățat comentarii literare pe dinafară, la liceu, că a papagalici lucruri ni se pare suprema virtute intelectuală. Am și exemple. Acum vreo trei ani, organizam un concurs care avea ca miză o vizită în **Parlamentul European** a unor fete de liceu interesate de tematica UE. Fetele trebuia să scrie articole despre instituții și alte noțiuni europene, pentru un *wiki* numit **Eurospeak.ro**, pe care l-am îngrijit cu folos cîteva vreme. La un moment dat, nu știu ce mi s-a părut în neregulă și am căutat două-trei fraze ale fetei pe **Google**. Textul respectiv era copiat de undeva. Iar întîmplarea face că respectiva era, printre altele... membru în corul unei biserici. Presupun că nu și-a dat seama ce a făcut.

O.V.: Dacă problema este învățămîntul superficial de după '89, vedeți vreo „rezolvare”? Mai ales privind la ultimele propuneri la Educație și calificarea acestora.

I.C.: Habar n-am ce rezolvări se pot găsi. Am la activ o serie de traininguri de comunicare – din Armenia pînă în România și de la politicieni la jurnaliști și oameni de afaceri – și de fiecare dată mi s-a părut că oamenii care mă ascultă sînt receptivi, curioși și normali la cap. Și nu mă consider un geniu profesoral deloc, e doar una din activitățile mele. Dar presupun că problema e la cei care predau, fiindcă învățămîntul românesc e, din păcate, un fel de cimitir de vocații, o slujbă pîrlită și exasperantă pe care ajungi să o faci fiindcă nu ai fost în stare de nimic altceva, în direcția în care te-ai dus. Există tot felul de absolvenți de facultăți inutile care n-au avut ce face cu pseudoștiința lor și ca urmare au eșuat prin licee unde încearcă să-i inoculeze pe copii cu respectiva pseudoștiință. Nu e o plăcere să îmbătrînești, dar mă bucur că nu mai sînt licean.

O.V.: De la cazul Corina Dumitrescu încoace presa a devenit foarte atentă la noile numiri, chiar și la alți politicieni, nu neapărat la Educație. E doar o campanie împotriva actualei conduceri sau o evoluție reală a presei, care va fi mai atentă de acum la acest aspect al politicienilor?

I.C.: Sigur că și Corina Dumitrescu, și Mang au fost plimbați mai ales prin *outlet*-urile media dușmănoase cu USL și prietenoase cu PDL. Dar asta nu-i absolvă de vină nici pe una, nici pe celălalt. Atîta cît mi-am dat eu seama, dovezile sînt concludente și nu prea avem ce procese de intenție să le facem celor care au descoperit cazurile.

Sigur că se poate căuta și în partea cealaltă. Mie masterate ca al **Elenei Udrea** nu-mi inspiră deloc încredere – deși nu sugerez că ar fi vorba de plagiat.

O.V.: Pot aceste evenimente (demiterea sau depunerea demisiei a miniștrilor cu probleme) să mai crească încrederea publicului român în mass-media și rolul acesteia în societate?

I.C.: E cale lungă pînă acolo, mai ales că după ce a stabilit fapte valide, presa tinde să se isterifice pe tema respectivă pînă la momentul la care publicul cu discernămint devine sătul de toată povestea și autorul faptelor e victimizat.

Ioan STOLERU

Opinia veche – Nr. 431 – 21 - 27 mai 2012

O activitate:

EUROPA
VORBEȘTE
FRANCEZA!

ET
TOI?

CURSURI INTENSIVE DE VARĂ DE FRANCEZĂ

PENTRU ADULȚI

IUNIE-AUGUST 2012

LA INSTITUTUL FRANCEZ IAȘI

INFORMAȚII ȘI ÎNSCRIERI
Tel.: (+40) 232 267 637
Fax: (+40) 232 211 026
E-Mail: equipe.iasi@institutfrancais-roumanie.com
Adresa: bd. Carol I nr. 26, Iași
www.institutfrancais-roumanie.com

Vlad ODOBESCU este senior editor la revista „Opinia veche”

Andrei CIURCANU este reporter la televiziunea Antena 3

Andrei UDIȘTEANU este reporter la cotidianul „Evenimentul zilei”

Andreea ARCHIP este reporter la TVR

Jurnalul unui oarecare

Zeci de blocuri

● obișnuiesc să mă o-presc noaptea să număr luminile albăstrui care clipesc în același ritm

„O să-ți spun ceva care poate o să te surprindă: eu sint un mare fan al blocurilor comuniste”, așa-mi spunea acum aproape un an scriitorul **Vasile Ernu**, într-un interviu pe care, spre rușinea mea, nu l-am publicat nici azi. Îl întrebam dacă mai au românii nevoie de amintirile cu blocuri. Cu câteva zile înainte mă plimbam prin **Centrul Vechi al Bucureștiului**, pe străzi pavate și luminate cu felinare, mi se păruse un spațiu străin oamenilor pe care-i vedeam la terase: păreau fericiți între urmele trecutului altora. Marea lor majoritate poftiseră în după-amiezele copilăriei la tocnița vecinei de deasupra, mereu mîncarea din vecini era mai bună. Fugăriseră mingea printre garaje și bare pentru scuturat covoare. Între clădirile cu geamuri mari și fațade cu statui ale **Centrului Vechi** sint mai cu totii turiști, se strîng aici ca la carnaval.

„Știu că blocurile arată urît, le știu bine hibe le însă ele au și ceva foarte, foarte important: produc un anumit tip de viață și cultură care mie-mi place. Din punctul meu de vedere, ultima mare explozie pozitivă culturală, științifică, politică și socială are loc în anii ‘60 ai secolului trecut. Această explozie este strîns legată și de acest tip de urbanizare, de toată infrastructura pe care o presupune ea”, explica **Ernu**.

Începe multă frumusețe între prefabricatele astea lipite. Obișnuiesc să mă opresc noaptea să număr luminile albăstrui care clipesc în același ritm, întocmesc pe baza lor neconcludente studii de audiență. Dar jocul cel adevărat e să ghicesc ce-i dincolo, după perdele demodate, storuri, termopane, draperii gălbui sau roșii, sub plafondurile luminate cu spoturi – atîta se vede din tramvai – cite socoteli, dragă-lăsenii, insomnii, cite „dragă, nu mai știu ce să mai gătesc azi”, cite „ce-ai mai făcut azi la muncă” se îngămădesc în vreun apartament cu două camere, confort 2, de comandat, cu îmbunătățiri, zonă liniștită, negociabil.

Anunțurile imobiliare de pe net, iată o porțiță către lumile astea suprapuse. Azi, mai toate ofertele de închiriere sau vânzare sint însoțite de câteva fotografii strîmbe, făcute din pragul ușii: sufragerie, dormitor, baie, bucătărie. Preferatele mele sint alea neglijente, care păstrează urmele încă-stăpînilor: o fotografie portret afîrnată sub ceas, o pernă cu smiley pe fotoliu, un televizor lăsat pe știri, la care se uită șiruri de pescari gînditori din porțelan, adidași și o cremă de față uitată pe masă. Aș așeza toate astea în lista de beneficii ale apartamentelor cu pricina, undeva între „scară civilizată” și „exclus agenții”.

Vlad ODOBESCU

Jurnalul unei sărăcie

● Petru a fost paznic, merge în sat cu ziua de muncă și în seara asta a mîncat o bucată de mămăligă

Petru are 55 de ani. Picioarele groase ca niște butuci de stejar uscat și venele groase, aproape să explodeze, anunță boală grea. E gras, ochii albaștri îi înfundă orbitele acoperite de suvițe de păr alb, nespălat cu lunile. **Petru** are 55 de ani și a fost paznic. Nevastă-sa poartă cu ea toate bolile pămîntului. Plăpîndă, cu ochii mijiti sub sprîncene subțiri, jinduiesc la mîncare cînd se uită spre singura găină care aleargă în curtea pustie de orătănii. Doi ciini latră într-un colț. Unul într-o cușcă fără tavan, un al doilea sub un braț de cocieni uscați.

Petru are 55 de ani, a fost paznic și merge în sat cu ziua de muncă. Bordeii în care stau soții **Pușcasu** aproape stă să se prăbusească. Un par și un cuier din fier susțin tavanul spart, printre care se văd bucăți de lut amestecat cu foi de porumb. Se vede cerul pe la colțuri și din spatele icoanei cu **Mîntuitorul** vine aer rece, de iarna. Firele de curent electric se întîlnesc în mijlo-

cul camerei inutil. Becul în casa soților **Pușcasu** nu se mai aprinde din 2008. Nimeni nu a schimbat becul. Nici nu știu dacă mai funcționează. Și oricum dacă ar funcționa nu ar avea cu ce plăti curentul.

Petru are 55 de ani, a fost paznic, merge în sat cu ziua de muncă și în seara asta a mîncat o bucată de mămăligă. Ieri tot o bucată de mămăligă cu o farfurie de ciorbă cu fasole. Zeamă chioară, zîmbește jenat bărbatul, că fasole mai puțin, costă. Pe masa din cămăruță îngustă zace un casetofon vechi, rusesc. Singurul în stare să mai reziste vremurilor șubrede. A rămas fără buton de volum. Merge tot timpul la maxim. Oricum, și dacă ar avea butonul, tot degeaba ar fi. Soții **Pușcasu** stau destul de prost și cu auzul. Bani de mîncare nu sint, darîmite pentru aparate pentru ureche. Cînd au bani cumpără baterii. Deschid aparatul dimineata, la prînz și seara pe **Radio România Actualități**. Ascultă meteo la jurnal. Ieri a fost senin, dar mîine și poimîine se anunță încălzire și un pic de lapoviță. Nu e bine, spune îngrijorat **Petru Pușcasu**. Bordeii lui aproape crăpat, asta îi mai trebuie, încă o găleată de apă și oamenii o să doarmă sub cerul liber, mai rău decît ciinii din ogradă, care latră din ce în ce mai tare, spre urlet, a

Familia Pușcasu locuiește într-o casă care stă să se dărîme

pagubă, în timp ce găina cotcodăcește a ouă. De două luni tot așa face și degeaba, cuibul n-are ouă. O fi vreo dihanie în preajmă.

Petru are 55 de ani, a fost paznic, merge în sat cu ziua de muncă și în seara asta a mîncat o bucată de mămăligă cu mălai împrumutat, pe o spinare de lemne, de la vecina din stînga casei. Toporul știrb în gură lovește lemnul subțire furat din pădure. Lemnul verde mai degrabă crapă sub loviturile icnite ale bărbatului. Trosc. Uff. Trosc. Uff. Trosc.... și plămînii icnesc, gura se întredeschide, spatelul scîrțîie aproape să crape, bărbatul își ridică burta grea... Gata, nu mai pot. Dimineata a fost la pădure, înainte să se lumineze și a reușit să taie o spinare de lemne. Nu le poate duce tot drumul de unul singur. Face zece pași se oprește. Face zece pași se oprește. De la bordei pînă

în buza pădurii sint doi kilometri. Neveste-sii îi e frică de pădure. Nu intră, îl așteaptă la intrare în sat. Pe masă cîteva monede de 50 de bani și ligheanul cu mălai acoperit de un ștergar soios.

Petru are 55 de ani, a fost paznic, merge în sat cu ziua de muncă și în seara asta a mîncat o bucată de mămăligă cu mălai împrumutat, pe o spinare de lemne, de la vecina din stînga casei. Și-a pierdut locul de muncă acum cîțiva ani cînd un doctor i-a tăiat carnea, i-a tăiat coasta, i-a scos rinichiul și l-a cusut înapoi. **Petru Pușcasu** a primit pe un rinichi 100 de dolari și o sută de lei. Și de atunci nenorocirea a săpat la temelie casei și a destinului lui și al neveste-sii ca o dihanie.

Andrei CIURCANU

Scrisori din Timpuri Noi

Un nebun pe-o macara

● spitalul de nebuni nu e chiar cea mai veselă locație pentru un optimist incurabil

Acolo, în salon, i se dădea un pumn de medicamente. În special pentru somn, dar tînărul student **Vlad** lasă să se înțeleagă că a mai fentat procedura. Că s-a prefăcut că înghitte pastilele. În mare, toată treaba stătea cam așa: „Eram într-un salon închis. Atmosfera e de stagnare acolo, de involuție, de degenerare fizică și morală. Acesta este tratamentul”, spune **Vlad**.

E clar. Spitalul de nebuni nu e chiar cea mai veselă locație pentru un optimist incurabil, cum tînărul se descrie. Ba chiar deloc. **Vlad** a văzut acolo inclusiv copii închiși. Tineri, aduși de părinți pentru că ori sint prea melancolici, ori scriu versuri prea triste, ori pur și simplu încurcă prin casă, probabil, și-atît. Pe el, unul, nu l-au băgat acolo părinții. Nu, **Doamne** ferește! – „Tata e un sfânt!”, spune **Vlad**. Pe el, la nebuni l-a băgat legea.

Dacă te uiți atent la tînărul cu părul încîlcit, cu un aer detașat, parcă l-ai recunoaște de la televizor. Doar că, de data asta, lipsește un element: **Vlad** e îmbrăcat la interviu. Ultima dată cînd a apărut în presă, chiar după **Paste**, apărea cocotat gol-pușcă pe macaraua de la șantierul **Teatrului Național din București**. Afîșa un banner cu simboluri pacifiste, un manifest ecologist.

A venit **Politia, Salvarea**. Ce erau să facă? Au zis că e nebun. Că vrea să

se sinucidă. Două săptămîni la spitalul de psihiatrie ar fi trebuit să-i scoată „tîmpeniile” astea din cap. Dar **Vlad** zîmbește. Zice că a fost o experiență. Zice că asta e pretul pe care trebuie să-l plătești pentru exces de optimism în **România**.

Și totuși, de ce s-a urcat gol pușcă tocmai sus pe macara? Pentru că și-ar fi găsit – „prin meditație” – ceea ce el numește „liniștea interioară”. Pentru că voia să le arate bucureștenilor că se pot întoarce la origini. Dezbrăcați de inhibiții. De tehnologie. Eliberați de mașini, de bani, de zgomot.

Vlad are doar 21 de ani. Și zice că privește partea bună din orice. De asta, din salonul unde a fost ținut închis timp două săptămîni, i-a rămas mai degrabă un banc în minte. I l-a spus un vizitator venit din întîmplare.

Unui tip îi sare roata de la mașină lingă spitalul de nebuni. Rămîne acolo, nu știe ce să facă. De peste gard, unul dintre nebuni se apropie și-i zice: „Fiecare roată are patru suruburi. Ia cite unul de la celelalte trei și apoi toate vor avea cite trei”. Șoferul, uimit: „Da tu nu gîndești rău deloc!”. La care, nebunul: „Păi, da! Eu sint aici pentru că-s nebun, nu prost”.

Vlad ride tare. Bancul ăsta chiar îl distrează. Apoi refuză apa minerală. Că are mult clor, zice. Iar el, de ceva vreme, a renunțat „la toate vicile astea”.

Andrei UDIȘTEANU

Bucureștean fără cauză

Despre libertate

● nimeni nu vrea să ai-bă angajat vreun recidivist. „Așa că m-am hotărît să fur” spune Elvis

Educația înseamnă să știi să te descurci. Așa a fost dintotdeauna. În epoca noastră aduce cu a avea un loc de muncă bun, care să-ți aducă un salariu pe măsură, o vacanță pe an într-un loc frumos, o casă și o mașină. Așa că nu e de mirare că **Elvis** se uita derutat, cînd gardianul îl întreabă: „te mai întorci aici?”

„Am și eu o vîrstă, nu cred că mai are rost să mai vin!”, spune hotărît. Apoi se răzgîndește. Ce să facă afară?

Din cei 30 de ani pe care îi are, 11 i-a trăit la **Jilava**, și cei mai importanți. Așa că de ce s-ar desprinde de locul în care și-a găsit un rost. Din cînd în cînd, cînd nu e găsit cu vreun telefon la el, poate să meargă să muncească în grădină. A încercat să afară să se angajeze. După ce au aflat că are cazier, i-au spus de la obraz să se ducă acasă. Nimeni nu vrea să aibă angajat vreun recidivist. „Așa că m-am hotărît să fur”, spune el. Și a furat un casetofon dintr-o mașină cînd stomacul începuse deja să țipe de disperare. Îi era foame. A fost prins. Prin urmare, în cele zece zile de libertate, nu s-a simțit nicio-

dată mai închis. Închis în propria neputință.

La penitenciar s-a obișnuit. Merge pe holurile lungi așa cum un student s-ar plimba prin cămin. Se uita la televizor, primește mîncare bună și cerul nu e atît de întunecat nici cînd e încadrat între zăbrele. Asta e realitatea lui. Una fără mamă și tată, dar cu tovarăși de suferință. Așa că libertatea nu mai are nicio legătură cu gardurile de sîrmă ghimpată. Libertatea e unde te simți acasă.

Jilava e acasă pentru aproape 900 de recidiviști. Nimeni nu le-ar da o mînă de ajutor. Dacă aș avea o firmă, aș angaja unul care a tîlhărit, furat, chiar ucis? La asta se reduce tot. La cît de mult putem tolera, ierta, la cît de curajoși putem fi.

Și nu prea ne putem lăuda cu asta. Și visele lui **Robert** de a avea o familie s-au spulberat. Are 35 de ani și isăsește pedeapsa mamei lui, prinsă cu trafic de droguri. A luat vina asupra lui. Și-a lăsat iubita acasă și a plecat la închisoare, că tot se obișnuise cu ea. Așa că ce dreptate se face, cînd legal vinovatul e liber și încarceratul nevinovat. Și cît de inocenți sintem noi care lăsăm să ne curgă o lacrimă pe obraz, dar vinovatului i-am da să mînînce cu o lingură separată?

Andreea ARCHIP

SENIORI
EDITORI:

opiniaveche

Andreea ARCHIP,
Dana BALAN
Oana BALAN,
Alina BĂISAN,
Andrei CIURCANU,
Florentina CIUVERCA,
Anastasia CONDRUC

Ionuț FANTAZIU,
George GURESCU,
Diana IABRAȘU,
Livi IOLU,
Roxana LUPU,
Nicoleta NASTASE,
Vlad ODOBESCU,

Diana ROTARU,
Ionela SĂVESCU,
Paula SCÎNTEIANU,
Andrei UDIȘTEANU,
Lina VDOVIL

Dintr-o mie de CD-uri

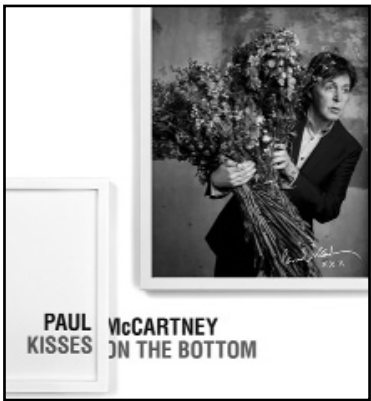
Pe stilul anilor '30

● melodiile sînt compuse și interpretate de către veteranii muzicii pop

După ce și-a demonstrat calitățile de cîntăreț și compozitor în cadrul formației pop-rock **Beatles**, **Paul McCartney** a hotărît să readucă în atenția publicului pop-ul tradițional în combinație cu jazz-ul, într-o manieră care să îmbine vechile melodii cu noile sale compoziții. „Kisses on the Bottom” este un album ce reunește cover-uri de la începutul anilor '90 cu versuri proprii și care la o primă audiere aduc aminte de filmele de epocă ale căror coloane sonore erau în strînsă armonie cu saxofonul, pianul și chitara.

Titlul albumului este legat de melodia „I'm Gonna Sit Right Down and Write Myself a Letter”, al cărei început creează atmosfera serilor de cabaret din anii '30. Pe fundal curg acorduri de pian, iar ritmul grav este completat de vocea aproape șoptită a solistului. Versurile „More I cannot wish you/ Then to wish to find your love” („Mai mult nu îți pot dori/ Decît să îți găsești dragostea”), adună în cele trei minute toate sentimentele pe care acesta le-a trăit cîndva. Pieseile continuă tot în ideea aceasta dulceagă, **Paul McCartney** căutîndu-și iubirea acompaniat de **Eric Clapton**, fiecare vers avînd același răspuns: „Dragostea mea”.

O surpriză o constituie armonia piesei realizată de **Stevie Wonder**. „Only Our Hearts” („Doar inimile noastre”) care are un parcurs ușor de intuit, muzicuța conturînd atmosfera melancolică și totodată romantică ce se ascunde dincolo de instru-

Paul Mc Cartney – Kisses in the Bottom, 2012

mente. Dacă îl ascuți și pentru a doua oară, realizezi că în „Kisses on the Bottom”, majoritatea melodiilor sînt compuse sau interpretate de veteranii muzicii pop, a căror voce îți conturează în minte sensul cuvîntului „măiestrie.”

Așa după cum solistul însuși spunea, albumul nu este decît o colecție de cîntece vechi pe care părinții acestuia obișnuiau să le fredoneze și pe care le-a dorit interpreta dintr-o altă perspectivă, cea a anilor 2000. Melodiile cu nuanțe tandre și ușor intime încep lent asemenea unor povești abia auzite și se încheie lăsînd totul în seama sunetelor calme și calde.

Mădălina OLARIU

„Starea de spirit a albumului este de nostalgie caldă, împletită cu calitățile de magie și de emoție familiară.”
www.telegraph.co.uk

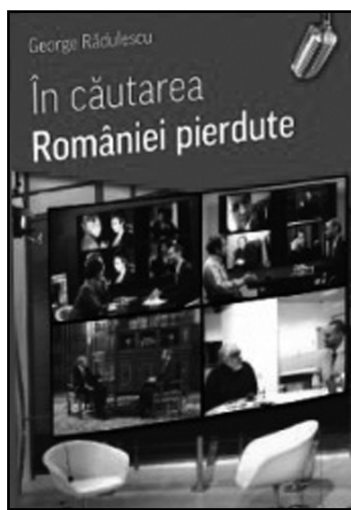
De dragul diversității, citește o carte

Dialoguri cu tîlc

● volumul unește 14 interviuri cu personalități politice și de cultură

De patru ani, „La Masa Ade-vărului” s-au așezat zeci de personalități care și-au spus oful în legătură cu diferite subiecte pe care le-a lansat jurnalistul **George Rădulescu**. Astfel, în 2010 și în 2011, proiectul cotidianului s-a concretizat cu apariția pe piață a două volume de discuții, „Un secol cu Neagu Djuvara” și „În căutarea României pierdute”, în care s-au consemnat dialogurile reporterului cu oamenii de marcă a țării, cu scopul de a face părerile acestora accesibile tuturor cetățenilor, nu doar celor care pot urmări înregistrarea interviurilor pe pagina de Internet a „Adevărului”.

În ultimul volum sînt unite 14 interviuri cu oameni politici și de cultură care subliniază problemele societății românești care s-au infiltrat pe teritoriul est-european odată cu înlăturarea regimului comunist de la putere. Măcinați parcă de o boală grea, oamenii s-au transformat. Tăranul de altădată, crescut cu credință și bun simț, acum fură. Femeia veselă de atunci, acum stă încruntată, vremurile ciopîrtindu-i eleganța. Copiii învățați cu disciplina, acum își injură și batjocoresc profesorii în sălile de clasă, fără ca aceștia să poată ridica măcar glasul la ei. Cu astfel de comportamente se confruntă țara acum, expresia celor „șapte ani de acasă” fiind o mască sub care se

Editura Adevărul
304 de pagini, 2011
15 lei

ascund chipuri ipocrite care o folosesc doar pentru a-i intimida pe cei din jur.

Dialogurile din cartea „În căutarea României pierdute” sînt un dar pentru cei care apreciază trecutul țării și care doresc să contribuie la ieșirea ei din criza acută în care se află. Cititorii regăsesc în paginile ei detalii despre momentele care au schimbat în bine istoria țării și pasaje în care li se lasă de înțeles că astfel de momente pot fi repetate, prin mobilizarea tinerilor care au plecat la studii în străinătate și a celor care au rămas în țară. Însă, în această mișcare, rolul cel mai important îl are intelectualitatea românească, care trebuie să promoveze valorile ce au construit **România Modernă**, perioada în care „A dat Dumnezeu har peste țară!”

Iulia CIUHU

Stop cadru

Posibil una dintre cele mai frustante imagini pe care o reținem atunci cînd ne apucăm de o temă este pagina albă a Word-ului. O privim îndelungat și parcă așteptăm ca ceva să se întîmple, să apară o furnicătură în palmă care să ordoneze în mod corect caracterele și să ne trezim cu treaba gata făcută. Dar e în zadar, inspirația pe care am avut-o în drumul

Pastilă pentru scris cu spor

● tableta rezolvă problemele fără soluție ale scriitorului

pînă la frigider și înapoi s-a dus. Chiar de la ideea aceasta pleacă **Limitless**, un thriller misterios cu tendințe SF. După zeci de zile nedormite în fața monitorului în care cartea nu are vreo pagină gata, scriitorul **Eddie Morra (Bradley Cooper)** ajunge la marginea degradării în momentul în care prietena sa îl părăsește și astfel, umblă hoinar prin oraș.

Așa îl întâlnește pe **Vernon**, fratele unei foste prietene, găinar ocupat cu furturi și vânzări ilegale, care vrea sa-i ofere ceva greu de crezut. „You know how they say we can access only 20% of our brain?” („Știi cum se zice că noi putem accesa doar 20% din creier”?) Acesta îi a-

rată către o pastilă aproape transparentă de pe masă, băgată într-un ambalaj din plastic garantîndu-i că prin intermediul ei va putea să-și folosească creierul la posibilitățile sale maxime. Sceptic în privința darului, **Eddie** nu îl folosește decît mai tîrziu, cînd are senzația că se trezește dintr-un vis. „I was blind but now I see” („Am fost orb dar acum văd”). Totul prinde contrast, iar problemele de nerezolvat își găsesc sfîrșitul.

De la banii pe care-i cîștigă la bursă făcînd calcule și ecuații matematice mai rapid decît orice calculator, la autoapărarea cu mișcările învățate din filmele cu **Jackie Chan**, scriitorul devine în mod inevitabil un

supraom, căutat de tot felul de indivizi dubioși. Și după cum era de așteptat, pastilele au și un efect secundar, acesta nereușind să-și amintească ce s-a întîmplat cu o zi în urmă.

Efectele vizuale și atmosfera filmului fac din **Limitless** o producție interesantă de urmărit care pare să te pregătească pentru ceva măret. Din păcate finalul se molesese și dezamăgește profund. Singurul lucru care te face să nu pleci dezamăgit din sala de cinema este prezența lui **Robert de Niro**, unul dintre personajele principale, într-un rol de director abil și înțelept al unei importante firme.

Iulian BÎRZOI

„Limitless” (2011)
Regia: Neil Burge
Gen: Thriller, SF

● HOROSCOP

BERBEC: Nu mai bei niciodată. Și de data asta te ții de cuvînt. După ce s-a întîmplat ultima oară cînd ai ieșit, ai trecut la cură permanentă cu ceai.

TAUR: Vrei să te lase colega de apartament în pace. De fiecare dată cînd ieși undeva te întreabă cu cine și pînă cînd. Ai încercat să folosești tigaia?

GEMENI: De-abia aștepti să se întoarcă mama din **Italia**, chiar și pentru o săptămînă. Nu de alta, dar te-ai săturat de sarmalele de la cantină.

● HOROSCOP

RAC: Nu mai suporti gazda la care stai. Dacă continuă să te streseze, ai de gînd să-i dai foc la apartament și să dispari cu banii ascunși în șifonier.

LEU: Deși lumea se plînge că e frig, pentru tine e numai bine. Și-asa ți-e lene să mai faci încă un drum pînă acasă, să iei hainele de vară.

FECIOARĂ: Ai de gînd să te răzbuni pe colegii de an. Asta-i ocazia ta să le-o plătești pentru toate mîgăriile pe care ți le-au făcut pînă acum.

● HOROSCOP

BALANȚĂ: Învreți atît de bine în ultima vreme încît ar fi o idee mai bună să mergi la țară să-ți ajuti bunica să vîndă usturoi și ceapă verde în piață.

SCORPION: Oricît de mult ți-ar plăcea, ar trebui să începi să fii mai cuminte și mai puțin acid cu cei din jur. Nu de alta, dar la un moment dat se-nnoare.

SĂGETĂTOR: Ai de gînd să pleci în **Anglia**, dar ți-e frică de zborul cu avionul. Din păcate, oricît de mult ți-ar plăcea cu căruța, aia nu trece apa.

● HOROSCOP

CAPRICORN: Ai plecat vinerea trecută să bei în **Tavernă** și te-ai trezit în **Queens**, cu două animatoare în brațe și *bodyguard* personal.

VĂRSĂTOR: Vrei să-ți iei laptop, dar pînă la momentul decisiv sînt mari șanse să cheltui banii pe băutură și amenzi.

PEȘTI: De cînd cu fur-tunile astea dubioase din ultima vreme, ai renunțat să te mai uiți la filme *horror* noaptea. Nu de alta, dar nu se schimbă lenjeria zilnic.

Evenimentul săptămînii

CONCERT

Sîmbătă, 26 mai, trupa **Pro-consul** va susține un concert pentru ieșeni la **Corner Bar**.

Evenimentul începe la ora 22.00, iar rezervările se pot face abia după ce participanții au achiziționat biletul de 25 de lei.

Scor la pauză

O victorie din 11

● Chelsea este noua campioană a Europei

Cu grijă îți duci mingea prin iarba bătută pînă la punctul de la unsprezece metri și te oprești. Aici, o ștergi cu antebrațul și o pregătești cu meticulozitatea unui genist, pînă ce fiecare ată din țesătură își știe calea. Te ridici în picioare și te pregătești să „tai firul roșu”. Sîngele îți îngheață, iar privirea își caută drum pînă-n ochii portarului. E un joc de dominanță. Cine ezită primul pierde. Deodată, fluierul arbitrului anunță că a sosit momentul, și odată cu acesta simțurile încep să-ți sfideze logica. Deznodamîntul e simplu. Ori a intrat ori pleci cu fața lipită de ghete.

Nu oricine bate loviturile de departajare, căci acestea sînt meschine. Îți răsplătesc îndrăzneala, dar nu ezită niciodată să doboare la pămînt mîndria. Astfel s-a încheiat și finala **Ligii Campionilor** dintre **Chelsea** și **Bayern**, care a confirmat un foarte vechi clișeu din fotbal, și anume că ocaziile se răzbu-nă. După ce meciul a început în pas rapid, germanii au avut o motivație în plus pentru a se năpusti asupra porții apărate de către **Cech**, încît meciul s-a jucat la ei acasă. Lor le-au trebuit 83 de minute în care au părut să domine formația britanică pentru a deschide scorul, printr-o lovitură norocoasă de cap al lui **Müller**.

Însă din păcate pentru aceștia, **Drogba** a egalat cinci minute mai tîrziu, lansînd meciul către reprizele de prelungiri. Aici, seria de ratări a celor de la **Bayern** s-a mărit cu ocazii și mai spectaculoase, ratînd chiar și un penalty prin **Arjen Robben** care a șutat slab, direct în portar. Aflată în ultimul stadiu, partida a fost decisă de ratările de la loviturile de departajare ale lui **Olic** și **Schweinsteiger** care a șutat în bară, stabilind noua campioană a **Europei** – **Chelsea**. Evenimentul nu a marcat doar a doua înfrîngere din istorie a gazdelor în fața unei echipe engleze pe **Allianz Arena**, ci și prima cupă de acest gen cîștigată de către englezi, sărbătorindu-l de asemenea și pe **Cech**, care în aceeași noapte a împlinit vîrsta de 30 de ani.

La ediția de la anul, va fi prezentă cu siguranță și **CFR Cluj**, care cu o zi înaintea finalei reușea să cîștige campionatul, ironic, tot în urma unei lovituri de pedeapsă.

Iulian BÎRZOI

La ora de istorie locală

Promenada muzeelor pe timp de noapte

- în Palatul Unirii, hora este improvizată pe o pânză pictată de Constantin Agafiței
- Sala Balurilor este cea mai faimoasă încăpere a primăriei

Cu domnițe și cavaleri îmbrăcați cochec după moda secolului al XIX-lea, plimbându-se nesfîrșit pe Ulița Mare (Bulevardul Ștefan cel Mare) și o fanfară ale cărei instrumente răsuna de la intrarea pe Lăpușneanu cît să acopere muzica pe care o auzim de obicei din Corso. Așa a schimbat Noaptea Muzeelor Deschise peisajul familiar al Iașului cultural. Iar dacă unele case memoriale și-au pregătit cu însuflețire momentul fastuos al vizitelor ochilor curioși, la Palatul Culturii și la Roznovanu șirul indian a fost unicul indiciu că este zi de sărbătoare.

Ne așezăm cuminti la coada care mă trimite mai degrabă cu gîndul la **Epoca de Aur** decît la o zi a culturii și așteptăm, fotografiind balconul de unde domnitorul **Alexandru Ioan Cuza** saluta ieșenii. Dar rîndul merge repede, și după mai puțin de un sfert de oră, sintem într-un hol luxos, de unde „Hora unirii” se joacă din mîna pictorului **Constantin Agafiței**.

Recreere cu fotbal

Dacă în salonul domnului un diplomat din lemn pus pe un scaun de birou parcă vestește că un oficial tocmai a ajuns acasă, salonul doamnei a adunat în jurul unei rochii din catifea verde de **China** toate privirile fetelor

din încăpere. O tînără îi șoptește prietenului: „Vezi, are aceeași culoare ca puloverul pe care mi l-am luat ieri din Bershka!”.

Salonul familiei **Cuza**, decorat în același stil ca restul casei, lasă impresia de spațialitate prin oglinzile în care fetele își furiează privirea ca să-și verifice coafura, iar pianul nemțesc din încăpere, pe care este așezată partitura cu „Le Marche Triomphale”, amintește că odinioară nu fanfara de afară se auzea în casă. Dacă fetele trec aproape fără să observe masa de biliard din salon, băieții cu siguranță s-au oprit să admire masa de biliard, moment în care încep și discuții despre meciul **CFR**-ului sau *derby*-ul **Dinamo** – **Steaua**. Coborînd treptele

din lemn masiv, ochii vizitatorilor se mai opresc o dată pe tabloul de la intrare, în semn de „la revedere”, iar o parte dintre curioșii de mai devreme nu pornesc spre alte porți deschise astăzi, ci se mulțumesc să rămînă în **Corso**.

Victoria de pe Ulița Mare

Noi însă pomim spre **Palatul Roznovanu**, cunoscut astăzi pentru că aici își are sediul primăria, ale cărui porți deschise au umplut toate afișele orașului. În fața **Mitropoliei** ajunși, realizăm că nu a fost deloc mare rîndul la care am așteptat adineauri, cel puțin în comparație cu ce ne așteaptă aici. Din niște boxe uriașe se aude însă muzică clasică, dar bucuria nu durează mult, pentru că foarte curînd observăm că nici o piesă nu este lăsată mai mult de treizeci de secunde. După mai bine de o oră de așteptat nu ca să plătim datoriile, ci ca să vedem faimoasa **Sală a Balurilor**, în curtea palatului începe o reprezentație cu acrobații cu foc.

În holul celei mai frumoase clădiri de pe **Ulița Mare** a începutului de secol al XX-lea, un mozaic cu **Rîpa Galbenă** trece aproape neobservat de lumea care urcă puhoi pe scările ce duc spre sala în care astăzi se întrunește **Consiliul Local**. Aflăm aici, de la ghid, că în palat se organizau baluri la care au participau personalități ale culturii românești precum **Eminescu** și **Enescu** sau că în fostul birou al **Regelui Carol** își duce astăzi

Secretele Palatului Domnesc nu au fost spuse ieșenilor

activitatea primarului orașului. Și cam atît. Ghidul ne mulțumește apoi, pe același ton pătruns de plictis, semn că nu vom vedea nici o altă sală a **Palatului Roznovanu** și că pentru explicațiile din ultimele cinci minute am stat o oră la rînd.

La casa lui **Kogălniceanu**, doi bătrîni stau de vorbă în holul de la intrare. „Pe vremea cînd eram eu profesor nu înlîneai așa ceva la studenți”, iar celălalt îi replică „dar nici nu era ministru unul ca Ungureanu, acest copilandru”. Doar cîțiva metri mai departe, în dormitorul politicianului român, discuția este însă cu totul alta. O domnișoară machiată din belșug îi zice pe un ton ușor dezamăgit prietenei ei, cu care se ține de mînă: „Știi tu, fată, ce nu-mi prea place mie la casa asta?” și nu așteaptă răspuns ca să continue: „Că nu-i de comandată.” Într-adevăr, nu este. Iar la intrare, holograma lui **Kogălniceanu** ne povestește, din biroul său, despre atmosfera secolului al XIX-lea.

Livia RUSU

Localul Troian

Studenție la navetă

- de cînd a venit primăvara, Max a trecut la „tricou și șorț”

Degeaba ești student în **Iași** dacă nu ai fost măcar o dată în **Max**, barul din spatele căminului **T14** din **Tudor**. Este genul de loc în care mergeam acum vreo patru ani, cînd stăteam în campus, de pe la 11.00 noaptea, mă așezam cu oricine, cunoscut sau nu, la o masă, ne combinam la o navetă de bere și stăteam pînă dimineața. Pe la un 6.00 barmanul se apuca de făcut curat, înțuia ușa, să nu care cumva să plecăm fără să plătim, ne întreba dacă mai vrem vreo bere și se culca pe trei sau patru scaune împreunate. Cînd eram gata de plecare îl trezeam, achitam, ne deschidea și plecam.

Acum s-a mai liniștit lumea, muzica (pe vremuri era mult mai „hard”) și atmosfera, dar e în continuare locul în care poți să petreci cu nopțile la prețuri într-adevăr studentești. Dacă înainte *happy hour* era între 8 – 20, acum e toată ziua și toată noaptea, cu 2,75 lei sticla de **Skol** la jumate sau halba la 400 și 3.5 lei

Tuborgul la sticlă. Să nu mai spun de cafea, care era vreo 75 de bani ultima oară cînd am fost. Nu e chiar **Lavazza** sau tare ca aia pe care o faci singur, la ibric, dar la prețul ăsta poți să bei vreo trei și să-ncepi în forță ziua (sau amiaza) de student.

De cînd a venit primăvara și s-a mai încălzit afară, **Max** a dat jos „haina de iarnă” și a trecut la „tricou și șorț”, adică au fost scoase geamurile mari, din față, și au fost agățate cîte trei ghiveciuri cu flori de fiecare parte a intrării, oferindu-i localului un aspect mai de terasă și un aer mai proaspăt. Și asta fără ca specificul clasic al barului, amenajat în stilul puburilor rustice, să aibă de suferit. Împătimitii de fotbal pot urmări la televizorul din cîrciumă meciurile mai importante, cu condiția să nu facă prea urît cînd miroase a blat sau cînd mai dă **Bănel Nicolită** un autogol.

Max e locul în care intri la prînz și nu mai vrei să pleci. Mai ales dacă ai noroc să prinzi o zi cu muzică bună, îți dă fix sentimentul ăla de lenevit vara în **Vamă**, undeva pe plajă la umbră, cu o bere rece și cîteva necunoscuți simpatici.

Ioan STOLERU

„Bărbaților le este greu”

zentată dragostea dintre o căprioară și un urs și care se încheie cu explozia unor sticle de **Orangina** din coapsele unei zebre, clip interzis de către asociațiile de copii, fiind considerat unul provocator.

Spotul actual nu îi asigură actorului postul de sex-simbol obținut altădată prin intermediul filmelor, însă măcar îl ajută să fixeze în mintea admiratoarelor imaginea francezului neinițiat în lumea **Japoniei**.

Mădălina OLARIU

Un sake de la Hollywood

- Richard Gere „muncește de dimineața pînă seara pentru dezvoltarea și propășirea Japoniei”

Atunci cînd dispar din raza telespectatorilor, actorii caută să își recîștige fanii și să îi convingă prin intermediul diferitelor clipuri sau spoturi publicitare că încă mai au umor și inspirație. După rolul din producția „Arbitrage”, **Richard Gere** a ales să reprezinte imaginea companiei **Orangina**, răcoritoare promovată abia anul acesta în **Japonia**.

Băutura franțuzească a fost adusă în lumina reflectoarelor recent sub sloganul „Musshu wa tsurai yo”(n.r. „Bărbaților le este greu”) și, deși păstrează fidel gustul de citrice și forma sticlei, locuitorii japonezi au fost dezamăgiți pentru că aceasta avea „mai puțină pulpă și mai multe bule de aer”, care îi tăiau din proprietățile inițiale. Pentru mai multă credibilitate, reprezentanții **Orangina** au pregătit un spot

publicitar cu referințe cultural populare japoneze care vizează perioada de creștere economică de după **Al Doilea Război Mondial**, în interpretarea actorului american. Clipul se deschide cu imaginea lui **Gere** coborînd într-o gară pustie doar cu o valiză în mînă, întrucînd bărbatul care „muncește de dimineața pînă seara pentru dezvoltarea și propășirea Japoniei”. Acesta este întîmpinat de un copil cu care schimbă cîteva vorbe în limba franceză și pe care îl îmbrățișează grîjului. Sloganul și subiectul sînt văzute de specialiști ca fiind o aluzie la o serie de filme celebre realizate între 1969-1995, al căror personaj principal era un comis voiajor mereu ghinionist în dragoste, fără bani în buzunar, dar cu un suflet mare. De asemenea, inscripția de pe sticlă „Born in France/ Bottled in Japan” se potrivește ca o mînușă cu imaginea unui francez aflat în vizită în tînutul uriașilor producători mondiali.

De această dată, reclama este una decentă, dacă avem în vedere și versiunea din 2008, în care este repre-

Casa de Cultură a Studenților
Str. Vasile Conta nr. 30, et. 2,
700106 Iași. Tel.:0746/230.032, 219520,
e-mail: redactia@opiniastudenteasca.ro

opinia

DIRECTOR: Laura PĂULET

REDACTOR-ŞEF: Cătălin HOPULELE

REDACTOR-ŞEF ADJUNCT: Oana OLARIU

SECRETAR GENERAL DE REDACȚIE: Ioan STOLERU

ŞEFI DE DEPARTAMENT: Cristina BABII, Iulia CIUHU

REDACTORI: Alexandra IVĂNESCU, Dan CONDREA, Iulian BÎRZOI, Anca MATCOVSCHI, Andrei MIHAI, Mădălina OLARIU, Livia RUSU, Anca TOMA

COLABORATORI: Paul ANDRICI, Laura-Elena BEJINARIU, Georgel COSTITĂ, Mădălina MORARU, Daniela VORTOLOMEI

PUBLICITATE: Bogdan COBUZ

EDITOR: Daniel CONDURACHE

Sedintele de redacție au loc luni și miercuri, de la ora 20.00. Revista se poate procura și de la sediul redacției.